

Innst. O. nr. 58

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra justiskomiteen

Ot.prp. nr. 2 (2002-2003)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om beskyttelse av design (designloven)

Til Odelstinget

1. PROPOSISJONENS HOVEDINNHOOLD

Proposisjonen inneholder forslag til en ny lov om beskyttelse av design (designloven), som skal erstatte lov 29. mai 1970 nr. 33 om mønster. Loven gjelder rettslig beskyttelse av produkters utseende. Beskyttelsen oppnås ved registrering etter søknad til Patentstyret. Registreringen gir innehaveren en tidsbegrenset rett til å nekte andre å utnytte designen, typisk ved å fremstille eller selge produkter med det beskyttede utseendet (designrett). Formålet med loven er å stimulere til utvikling av estetisk og funksjonelt gode produkter, til glede for forbrukerne og samfunnet ellers.

Lovforslaget er blitt til i et nordisk samarbeid og innebærer en generell modernisering av mønsterlovgivningen (designlovgivningen). Det sentrale formålet er å harmonisere regelverket med utviklingen på europeisk og internasjonalt nivå, i første rekke med europaparlaments- og rådsdirektiv om rettslig vern av mønstre, som er innlemmet i EØS-avtalen.

For å få designbeskyttelse etter lovforslaget må designen være en nyhet med individuell karakter i forhold til design som var allment tilgjengelig før søknadsdagen (nyhets- og forskjellskravet). På bakgrunn av direktivet gjør lovforslaget flere unntak fra nyhetskravet enn mønsterloven.

Etter direktivet og lovforslaget skal det kunne gis designbeskyttelse også for måten deler av produktet er utformet på. Dette vil være aktuelt hvis bare enkel-

te deler av produktets utseende oppfyller vilkårene for beskyttelse. Det vil dessuten bli mulig å beskytte utseendet til ikke-fysiske gjenstander som f.eks. elektroniske skjermbilder.

Etter lovforslaget kan produkter som inngår i andre produkter (bestanddeler), bare beskyttes i den grad de er synlige under normal bruk. Dessuten må den synlige delen oppfylle nyhets- og forskjellskravet. Det oppstilles videre et forbud mot å beskytte design som er bestemt av teknisk funksjon. Det sentrale formålet er å sikre et visst rom for produksjon av reservedeler som ikke er originale, slik at konkurransen øker.

Direktivet gjør det nødvendig å utvide den maksimale beskyttelsestiden fra femten til tjuefem år, men ikke når det gjelder reservedeler. Departementet foreslår at beskyttelsestiden for reservedeler skal være den samme som i dag, det vil si maksimalt femten år.

I proposisjonen foreslår departementet å avskaffe ordningen med obligatorisk nyhetsgranskning. Slik granskning skal bare foretas hvis søkeren ber om det og betaler en avgift som dekker Patentstyrets kostnader. Den frivillige granskningen resulterer i en granskningsrapport som orienterer søkeren om mulige hindre for designrett. Til gjengjeld skal Patentstyrets adgang til å oppheve registreringer i ettertid, utvides vesentlig.

Kapittel 10 i lovforslaget knytter seg til Genèveavtalen 2. juli 1999 til Haagoverenskomsten om internasjonal registrering av design. Kapitlet inneholder overordnede bestemmelser til gjennomføring av avtalen i norsk rett.

Endelig foreslår departementet diverse mindre endringer i patentloven og varemerkeloven.

2. BAKGRUNNEN FOR LOVFORSLAGET

Sammendrag

Gjeldende rett

I Norge kan man i dag få beskyttet design ved registrering etter bestemmelsene i mønsterloven med forskrifter. Søknad om registrering sendes til Patentstyret. Det som kan beskyttes etter loven, er "mønstre".

Hovedvilkårene for å få beskyttelse ("mønsterrett") er at mønstret er en nyhet som skiller seg vesentlig fra det som var kjent før søknadsdagen. Mønsterloven gjør enkelte unntak fra nyhetskravet.

Registrering etter mønsterloven gir innehaveren enerett til å utnytte mønstret i nærings- og driftsøyemed. For at andre skal kunne bruke mønstret i en slik sammenheng, kreves det tillatelse fra mønsterhaveren. Utnyttelse i privat sammenheng faller utenfor beskyttelsen. Mønsterhaveren kan heller ikke nekte bruk av mønstret på andre varer enn dem mønstret er registrert for. Beskyttelsen varer i inntil femten år.

Internasjonalt regelverk

EØS-komiteen besluttet 25. februar 2000 å innlemme europaparlaments- og rådsdirektiv om rettslig vern av mønstre i EØS-avtalen. I St.prp. nr. 70 (1999-2000) ble Stortinget anmodet om å samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning. Samtykke ble gitt ved stortingsvedtak 13. juni 2000 i samsvar med Innst. S. nr. 230 (1999-2000). Odelstingsproposisjonen inneholder bestemmelser til gjennomføring av direktivet i norsk rett. Direktivet regulerer vilkårene for å få designbeskyttelse samt beskyttelsens innhold, omfang og varighet.

Forordning (EF) nr. 6/2002 om EF-design etablerer et fellesskapsystem for rettslig beskyttelse av design. Forordningen gjør det mulig å oppnå designrett i hele fellesskapet under ett gjennom søknad til et fellesskapsorgan. Det materielle innholdet i forordningen svarer i hovedsak til bestemmelsene i direktivet om rettslig vern av mønstre. Forordningen om fellesskapsvaremerker har ikke blitt innlemmet i EØS-avtalen.

Genèveavtalen til Haagoverenskomsten om internasjonal registrering av design ble vedtatt 2. juli 1999 av Verdensorganisasjonen for immateriell eiendomsrett (WIPO). Den har foreløpig ikke trådt i kraft. I St.prp. nr. 2 (2002-2003) er Stortinget bedt om å samtykke til tiltredelse av avtalen. Kapittel 10 i forslaget til designlov inneholder lovbestemmelser til gjennomføring av Genèveavtalens overordnede prinsipper i norsk rett. Nærmere bestemmelser vil bli fastsatt ved forskrift. De norske gjennomføringsbestemmelsene kan ikke settes i kraft før Norge har tiltrådt Genèveavtalen, og avtalen har trådt i kraft. Det er ikke ventet at avtalen vil tre i kraft før tidligst i

2004. Genèveavtalens system for internasjonal designregistrering vil gjøre det mulig å levere inn én søknad som kan føre til designrett i alle medlemsstatene som søkeren har utpekt (internasjonal design-søknad), i stedet for at det leveres inn nasjonale søknader i de enkelte statene.

TRIPS-avtalen (avtale om handelsrelaterte sider ved immaterielle rettigheter) er en del av WTO-avtalen. Avtalen er ratifisert av Norge og stiller krav til statenes nasjonale rett om beskyttelse av immaterielle rettigheter, herunder design.

Patentstyrets designutredning og det nordiske lovsamarbeidet

Ved brev 12. august 1999 fra Justisdepartementet ble Patentstyret gitt i oppdrag å utrede spørsmålet om revisjon av mønsterlovgivningen i samarbeid med de andre nordiske landene. Et fullstendig utkast til ny lov om design ble lagt frem av Patentstyret 1. september 2000 ("designutredningen").

På grunn av ulike tidsplaner i de nordiske land var det ikke mulig å oppnå fullstendig harmoniserte lovforslag. Patentstyrets designutredning er innholdsmessig og systematisk svært lik den danske designloven. I odelstingsproposisjonen her har Justisdepartementet på en del punkter i stedet valgt løsninger som harmonerer med den avsluttende utredningen i Sverige (SOU 2001:68). Denne utredningen forelå ikke da Patentstyret leverte sitt utkast.

Det er også gjort tilpasninger til utredningen om ny varemerkelov, som ble avgitt til Justisdepartementet 28. september 2000. Utredningen er inntatt i NOU 2001:8 Lov om varekjennetegn med motiver fra Varemerkeutredningen II.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunn Karin Gjøl, Anne Hellen Rui og Knut Storberget, fra Høyre, lederen Trond Helleland, Carsten Dybevig og Linda Cathrine Hofstad, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og André Kvakkestad, fra Kristelig Folkeparti, Einar Holstad og Finn Kristian Marthinsen, og fra Sosialistisk Venstreparti, Inga Marte Thorkildsen, viser til at proposisjonen inneholder forslag til en ny lov om beskyttelse av design (designloven), som skal erstatte lov 29. mai 1970 nr. 33 om mønster. Komiteen har merket seg at det sentrale formålet med Regjeringens forslag er å harmonisere regelverket med utviklingen på europeisk og internasjonalt nivå.

Regjeringen foreslår en generell modernisering av mønsterlovgivningen, og komiteen ser et klart behov for ny lovgivning som er i tråd med samfunns-

utviklingen. De foreslåtte endringene vil etter komiteens oppfatning i større grad være tilpasset brukernes og samfunnets behov i dag.

Komiteen har merket seg at lovgivningen innenfor immaterialretten har vært preget av nordisk samarbeid og internasjonale konvensjoner, og er tilfreds med at dette blir videreført. Det er viktig at norske aktører blir stilt likt med sine nordiske og europeiske konkurrenter.

Komiteen er av den oppfatning at lovforslaget til en viss grad styrker vernet om designeres rettigheter, og mener dette er viktig for å motivere til nyskaping. En designrett kan øke avkastningen på et produkt og gjennom dette stimulere til produktutvikling. Muligheten til å få designbeskyttelse kan være en forutsetning for at noen er villige til å ta risikoen og kostnadene som er forbundet med utviklingsarbeid, og kan føre til at det totale produktspekteret blir større.

Komiteen er tilfreds med at Genèveavtalens prinsipper om internasjonal registrering av design er hensyntatt i utarbeidelsen av lovteksten, og at departementet ved norsk ratifisering av avtalen, raskt gjennomfører nødvendige justeringer i forskriftene. Komiteen mener Genèveavtalens forenklinger rundt internasjonale designsøknader er til gagn for norsk næringsliv.

3. LOVENS TERMINOLOGI - MØNSTER, FORMGIVNING ELLER DESIGN?

Sammendrag

I designutredningen foreslår Patentstyret å forenkle, presisere og modernisere språkbruken i mønsterlovgivningen. Patentstyret foreslår at ordet "design" skal brukes i stedet for "mønster" som betegnelse på det som kan beskyttes etter loven. Formålet er å tilpasse loven til språkbruken som etter hvert har blitt vanlig hos målgruppen og i samfunnet ellers.

De fleste høringsinstansene som har uttalt seg om spørsmålet, støtter Patentstyrets forslag om å gå over til å bruke uttrykket "design".

Departementet har vært i noen tvil om hvilken betegnelse som bør brukes på beskyttelsens gjenstand. Spørsmålet synes å bero på en avveining mellom brukerhensyn og språkpolitiske hensyn. Departementet har kommet til at brukerhensyn bør veie tyngst i denne sammenhengen. Departementet har derfor fulgt opp Patentstyrets forslag om å bruke *design* som betegnelse på beskyttelsens gjenstand. Patentstyrets forslag fikk solid støtte under høringen, og ordet *design* er også brukt i den danske loven.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag om å bruke "design" i stedet for "mønster" som

betegnelse på det som kan beskyttes etter loven. Komiteen mener begrepet design er et mer dekkende og presist uttrykk, og det er innarbeidet både blant publikum, i bransjen og ellers i næringslivet. Komiteen er videre enig med departementet i at det ikke er tale om å importere et helt nytt ord, men å bruke en terminologi som er vanlig i dagligtalen og således gjør det mindre betenkelig å endre betegnelsen.

Komiteen viser også til de utvidelser i lovforslaget om hva som kan søkes beskyttet. Dette gjelder for eksempel måten deler av et produkt er utformet på og muligheten til å få beskyttet utseendet til ikke-fysiske gjenstander.

4. DESIGNLOVENS FORMÅL OG VIRKEOMRÅDE

Sammendrag

Mønsterloven § 1 definerer "mønster" som forbildet for en vares utseende eller for et ornament. Det er bare utseendet og ikke den tekniske oppbyggingen av varen som kan beskyttes. Beskyttelsen kan gjelde masseproduserte varer så vel som håndverksprodukter. Funksjonell design kan i prinsippet registreres på lik linje med design som appellerer til den estetiske følelsen. Utformingen kan være todimensjonal eller tredimensjonal, og det er ikke et krav at utformingen er synlig under normal bruk. Det er også mulig å beskytte innsiden av et produkt. Etter mønsterloven er det ikke mulig å beskytte utseendet til en del av et produkt, f.eks. foten til et møbel, med mindre delen kan ses på som en selvstendig vare. Dette innebærer at gjenstandens totale utseende må oppfylle vilkårene for beskyttelse.

Direktivet vil på enkelte punkter utvide adgangen til å få designbeskyttelse sammenliknet med i dag. For det første vil det kunne gis beskyttelse for måten deler av et produkt er utformet på, selv om produkt-delen ikke kan regnes som en selvstendig vare. For det annet er begrepet "produkt" i direktivet mer omfattende enn mønsterlovens varebegrep. Mens mønsterloven gjelder utseendet til fysiske varer, vil direktivet også gjøre det mulig å få beskyttet utseendet til ikke-fysiske gjenstander.

Produkter som ikke har et fast utseende (væsker, pulver osv.) og løse skisser eller verbale beskrivelser vil fortsatt være utelukket fra beskyttelse. Heller ikke tekniske løsninger eller fremgangsmåter kan beskyttes etter direktivet.

På enkelte punkter gjør direktivet det nødvendig å innskrenke adgangen til å gi designrett i forhold til det som følger av gjeldende norsk rett. Etter mønsterloven kan det gis beskyttelse for deler av et sammensatt produkt som kan regnes som en selvstendig vare. I prinsippet gjelder dette selv om delen er skjult ved vanlig bruk av den sammensatte gjenstanden, f.eks.

en del av en bilmotor. Etter direktivet er det derimot bl.a. et krav at bestanddelen er synlig under normal bruk. Videre er det i direktivet oppstilt et forbud mot å gi designbeskyttelse for et utseendemessig trekk som ikke kan unngås ut fra produktets tekniske funksjon, f.eks. at et bildekk er rundt. Det kan heller ikke oppnås beskyttelse for de delene av utseendet som må gjengis i en bestemt form og dimensjon for at produktet skal kunne kobles sammen, f.eks. opphenget på en bilskjerm.

Ingen høringsinstanser har hatt innvendinger mot innholdet i designutredningens forslag til bestemmelse om beskyttelsens gjenstand.

Departementet har kun foreslått noen små tekniske justeringer sammenliknet med designutredningen når det gjelder regler om adgangen til å få designbeskyttelse.

Departementet har ikke tatt med regler om beskyttelse av uregistrert design i lovforslaget. Spørsmålet var ikke gjenstand for høring, og ingen høringsinstanser har tatt opp problemstillingen. Departementet vil eventuelt komme tilbake til spørsmålet om beskyttelse av uregistrert design på et senere tidspunkt.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at lovforslaget på enkelte punkter utvider adgangen til å få designbeskyttelse sammenliknet med dagens lovgivning. Mønsterloven gjelder utseendet til fysiske varer, mens lovforslaget gjør det mulig å få beskyttet utseendet til ikke-fysiske gjenstander, for eksempel grafisk design i elektronisk form. Komiteen vil understreke betydningen av at lovgivningen i størst mulig grad følger den tekniske utviklingen og samfunnsutviklingen for øvrig og ser positivt på at lovforslaget tar slike hensyn.

5. VILKÅR FOR BESKYTTELSE

Sammendrag

Mønsterloven oppstiller to hovedvilkår for beskyttelse. For det første må designen ikke ha vært kjent før søknadsdagen. Dette vilkåret kalles gjerne for nyhetskravet. For det annet må designen skille seg vesentlig fra det som var kjent før denne dagen. Dette vilkåret kan betegnes som forskjellskravet.

For å oppnå designrett etter direktivet må designen være ny og ha individuell karakter. Reglene er foreslått gjennomført i lovutkastet i designutredningen. Hvis nyhets- og forskjellskravet ikke er oppfylt, følger det av direktivet at registrering skal nektes eller registreringen kjennes ugyldig i ettertid.

Direktivet gjør enkelte unntak fra prinsippet om at designen ikke må ha vært allment tilgjengelig før søknadsdagen. Unntakene er mer omfattende enn etter dagens mønsterlov. Designen regnes ikke som all-

ment tilgjengelig hvis den har blitt kjent på en måte som normalt ikke vil gi de relevante fagmiljøene i EØS-området kjennskap til designen. Nyheten går heller ikke tapt ved at designen gjøres kjent for andre under forutsetning av at den behandles fortrolig. Direktivet slår også fast at kravet om nyhet og individuell karakter skal regnes som oppfylt, selv om designeren har gjort designen allment tilgjengelig tidligst tolv måneder før søknadsdagen eller før prioritetsdagen, hvis det er påberopt prioritet.

Direktivet regulerer verken søknads- eller utstillingsprioritet. Flere bestemmelser i direktivet sidestiller imidlertid prioritetsdagen med søknadsdagen, og forutsetter dermed eksistensen av slike regler.

Mønsterloven oppstiller en del vilkår for designrett som kommer i tillegg til nyhets- og forskjellskravet. Etter mønsterloven § 1 må den som søker om designrett, ha retten til designen. Dette innebærer at søknaden må innleveres av designeren eller den som designerens rett har gått over til. Den såkalte "hinderkatalogen" i mønsterloven lister opp en rekke tilleggsvilkår som må være oppfylt for at designen kan bli gyldig registrert.

Direktivet gjør det ikke nødvendig å innføre nye tilleggsvilkår for designrett i designlovgivningen, og de fleste tilleggsvilkårene i mønsterloven kan eller må videreføres. Det gjelder vilkårene i mønsterloven om at søkeren må være berettiget til designen, og at designen må være forenlig med ærbarhet og offentlig orden. Direktivet åpner også for å videreføre vilkårene om at designen ikke må krenke en annens firma, varekjennetegn eller et opphavsrettslig vernet verk, og at den ikke må inneholde et offentlig våpen, flagg eller kontrollmerke mv. uten nødvendig tillatelse.

I Patentstyrets designutredning er vilkåret om at søkeren må ha retten til designen, nedfelt i lovutkastet. De øvrige obligatoriske eller valgfrie tilleggsvilkårene etter direktivet er også innarbeidet i lovforslaget.

Få høringsinstanser har hatt merknader til innholdet i designutredningens utkast til bestemmelser om vilkår for designrett, som bygger på reglene i direktivet.

Departementet bemerker at hovedreglene om nyhet og individuell karakter synes å være i samsvar med nyhets- og forskjellskravet etter mønsterloven, men at direktivet gjør mer omfattende unntak fra nyhetskravet enn gjeldende mønsterlov. Dette vil være til fordel for dem som søker om designrett. Departementet vil ikke utelukke at det i en del tilfeller vil være vanskelig å avgjøre om vilkårene i unntaksbestemmelsen er oppfylt. Det foreslås likevel ingen endringer, fordi bestemmelsen bygger direkte på direktivet.

Departementet er for øvrig enig i forslaget i designutredningen om å oppheve enkelte av vilkårene

for designrett i mønsterloven. Departementet foreslår etter dette kun noen små redaksjonelle endringer i reglene om vilkår for designrett sammenliknet med designutredningen.

Komiteens merknader

Komiteen er tilfreds med lovforslagets oppmykning i vilkårene for å få designbeskyttelse. Etter direktivet og departementets forslag skal man kunne oppnå beskyttelse selv om designeren har gjort designen kjent i løpet av de siste tolv månedene før søknadsdagen. Dette vil gjøre det mulig å teste ut et produkt på markedet før en søknad om designbeskyttelse innleveres, og åpner nye muligheter også for videreutvikling og forbedring og vil helt klart være nyttig for mange designere.

6. DESIGNRETTENS INNHOLD, OMFANG OG VARIGHET

Sammendrag

Designrettens innhold

Registrering etter mønsterloven gir innehaveren en enerett til å utnytte designen i nærings- og driftsøyemed. For at andre skal kunne bruke designen i slik sammenheng, kreves det tillatelse fra designhaveren. Prinsippet om konsumpsjon i mønsterloven innebærer at designretten ikke kan brukes til å hindre videre salg av designbeskyttede produkter som er ført på markedet i EØS-området av designhaveren eller med dennes samtykke. Et annet unntak fra beskyttelsen er den såkalte forbenyttelsesretten etter mønsterloven. Unntaket innebærer at den som utnyttet designen kommersielt da søknaden om registrering ble innlevert, kan fortsette utnyttelsen hvis den ikke utgjorde et åpenbart misbruk. Tilsvarende gjelder for den som har gjort vesentlige forberedelser til bruk. Siktemålet med forbenyttelsesretten er å hindre at investeringer går tapt.

Direktivet gjør ingen endringer i prinsippet om at designretten gir en rett til å nekte andre å utnytte designen. Men i motsetning til mønsterloven gir direktivet ingen uttømmende opplisting av utnyttelsesmåter som er omfattet av eneretten. Direktivet gir kun noen eksempler på slike utnyttelsesmåter. Prinsippet i mønsterloven speilvendes ved at designretten omfatter alle typer utnyttelse som ikke er uttrykkelig unntatt. Samlet sett vil direktivet likevel ikke føre til noen omfattende endringer sammenliknet med dagens regler om beskyttelsens innhold.

Direktivet gjør visse unntak fra beskyttelsen. Designretten er ikke til hinder for at designen brukes til private formål, og det er også adgang til å forske på designen. Videre kan designen reproduseres med sikte på undervisning eller sitering. Designretten kan

heller ikke påberopes i forhold til utstyr på skip og luftfartøyer som bare har midlertidig opphold her i landet, eller i forhold til reparasjon av slike fartøyer.

Direktivet innebærer at EU-statene må oppstille et prinsipp om EØS-regional konsumpsjon på designområdet.

Direktivet har ikke regler om rett til å fortsette utnyttelse som ble påbegynt før designsøknaden ble innlevert. Mønsterlovens bestemmelser om forbenyttelsesrett er derfor ikke ført videre.

Designrettens omfang

Etter mønsterloven kan designretten påberopes i forhold til alle varer med et utseende som ikke skiller seg vesentlig fra designen, eller som har opptatt i seg noe som ikke skiller seg vesentlig fra designen.

Etter direktivet omfatter designretten enhver design som ikke gir en informert bruker et annet helhetsinntrykk. Dette svarer til forskjellskravet som er oppstilt som et vilkår for beskyttelse i direktivet.

Eneretten etter mønsterloven omfatter bare utseendet til varer av samme eller liknende slag som dem designen er registrert for. Hvis søknaden eksempelvis gjelder utsmykkingen (ornamenteringen) av kjøkkenserviser, vil beskyttelsen ikke være til hinder for at andre fremstiller klesplagg med den samme dekorasjonen. Siktemålet med dette prinsippet er å svekke den konkurransebegrensende virkningen av rettighe-tene. I direktivet er designrettens omfang ikke formelt begrenset på denne måten. Eneretten omfatter i prinsippet all design som gir det samme helhetsinntrykket, uavhengig av hvilket produkt designen brukes på.

Designrettens varighet

Etter mønsterloven gjelder registreringen av en design i inntil fem år fra den dagen da søknaden om beskyttelse ble innlevert til Patentstyret. Registreringen kan forlenges med ytterligere to femårsperioder, slik at samlet beskyttelsestid kan komme opp i femten år. Når beskyttelsen er opphørt etter utløpet av maksimal registreringstid eller ved at registreringen ikke er fornyet, kan hvem som helst utnytte designen uten hinder av mønsterloven.

Direktivet gjør det nødvendig å heve maksimal beskyttelsestid til tju fem år. Det skal dessuten være mulig å søke om beskyttelse for flere femårsperioder samtidig, forutsatt at samlet beskyttelsestid ikke overskrider tju fem år.

Høringsinstansenes syn og departementets vurderinger

Forslaget i designutredningen til bestemmelser om designrettens innhold, omfang og varighet bygger på direktivets bestemmelser. Få høringsinstanser

har hatt annet enn tekniske merknader til forslagene; bortsett fra når det gjelder designrettens varighet.

Departementet har merket seg at det er uenighet blant høringsinstansene om hvor lang den alminnelige beskyttelsestiden bør være, men understreker at hovedregelen om beskyttelse i maksimalt tjuefem år følger av direktivet. Departementet fremmer forslag i tråd med designutredningen til bestemmelser om designrettens innhold, omfang og varighet.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at departementets forslag til bestemmelser om designrettens innhold, omfang og varighet bygger på direktivets bestemmelser. Komiteen har merket seg noe uenighet blant høringsinstansene om hvor lang den alminnelige beskyttelsestiden bør være. Komiteen deler noe av den skepsis som er uttrykt med hensyn til den lange beskyttelsestiden, blant annet av forbrukermessige og konkurransepolitiske hensyn. Det er lagt for liten vekt på internasjonale trender om at produkters levetid generelt sett, blir kortere som følge av økende, global konkurranse. Komiteen har imidlertid merket seg at forslaget om utvidet beskyttelsestid til tjuefem år følger av direktivet. For de fleste produkters vedkommende vil en slik designbeskyttelse langt overstige produktets reelle levetid.

7. DESIGNBESKYTTELSE AV RESERVEDELER

Sammendrag

Den norske mønsterloven inneholder ingen særregler om beskyttelse av reservedeler. Slike deler kan beskyttes etter de samme vilkårene som andre varer. Beskyttelsestiden er maksimalt femten år.

Spørsmålet om designbeskyttelse av reservedeler var omstridt under forberedelsen av mønsterdirektivet i EU. Et resultat av denne debatten er at mønsterdirektivet inneholder visse særregler for slike deler. Direktivet åpner for at statene kan beholde sine nasjonale bestemmelser om beskyttelse av bestanddeler som brukes til å reparere et sammensatt produkt for å gi det tilbake sitt opprinnelige utseende (reservedeler). Statene kan svekke, men ikke styrke, beskyttelsen av reservedeler sammenliknet med gjeldende rett.

Bakgrunnen for denne løsningen er at man i EU ikke ble enige om en endelig løsning på reservedelsproblematikken da direktivet ble vedtatt. Det ble derfor bestemt at statenes lovgivning om designbeskyttelse av reservedeler foreløpig ikke skulle harmoniseres helt. Det skulle først gjøres en analyse av reservedelsmarkedet, slik at beslutningsgrunnlaget ble best mulig. EU-kommisjonen skal legge frem en slik analyse innen tre år etter gjennomføringsfristen

for direktivet, det vil si senest høsten 2004. Kommisjonen skal deretter arrangere en høring. Et eventuelt endringsforslag med direktivbestemmelser om reservedeler skal legges frem innen høsten 2005.

Direktivet vil føre til at muligheten for designbeskyttelse av reservedeler innskrenkes sammenliknet med gjeldende norsk rett. Bestemmelsene er foreslått gjennomført i lovutkastet i designutredningen. Direktivet inneholder to særregler som i stor grad er motivert ut fra hensynet til å skape konkurranse i reservedelsmarkedet. De gjelder imidlertid også for andre typer deler. Det fastsettes at de enkelte bestanddelene av et sammensatt produkt bare kan beskyttes i den grad de er synlige under normal bruk av hovedproduktet. Dessuten må de synlige delene oppfylle vilkårene om nyhet og individuell karakter. Videre følger det av direktivet at det ikke kan oppnås designrett for utseendemessige trekk som er nødvendige for å koble eller føye sammen produkter.

Høringsinstansene er uenige om dagens beskyttelsestid for reservedeler bør opprettholdes, eller om den bør reduseres. Siden den skriftlige høringen viste at spørsmålet om designbeskyttelse av reservedeler var kontroversielt inviterte Justisdepartementet de mest berørte instansene til et høringsmøte om problemstillingen. Høringsmøtet bekreftet at det var uenighet mellom representantene for næringsinteressene på den ene siden og representantene for forbrukerinteressene og forsikringsselskapene på den andre siden om hvilken løsning som burde velges. Det var også en viss uenighet om hvilken betydning designretten kunne ha for konkurransesituasjonen i reservedelsmarkedet.

Departementet understreker i sin vurdering at direktivet uansett vil innebære innskrenkninger i adgangen til å designbeskytte reservedeler i forhold til dagens mønsterlov. Etter departementets oppfatning bør disse innskrenkningene være tilstrekkelige i første omgang. I samsvar med Patentstyrets designutredning foreslår departementet derfor at designbeskyttelse for reservedeler skal kunne oppnås i inn-til femten år, slik som etter mønsterloven. Det vises til § 23 annet ledd i proposisjonen.

Når det særlig gjelder bilreservedeler, understreker departementet at i dagens norske marked kan det neppe påvises noen sammenheng mellom designbeskyttelse og det alminnelige prisnivået på slike reservedeler. Det synes ut fra dette ikke å være behov for noen lovendring nå.

Det omtalte gruppeunntaket i bilbransjen løp ut 30. september 2002. Det ble avløst av et nytt unntak som gir verksteder og forbrukere større frihet til å velge hvilke reservedeler som skal brukes ved reparasjoner. Det kan ikke utelukkes at produsentene på bakgrunn av dette vil designbeskytte sine produkter i større grad enn før. Slik beskyttelse kan da tenkes å

få større betydning for prisfastsettelsen. Under høringsmøtet anførte enkelte dette som et argument for en lovendring. Det er imidlertid for tidlig å anslå hvilken betydning det nye gruppeunntaket vil få i denne sammenheng. Departementet legger dessuten betydelig vekt på at EU-kommisjonen for tiden arbeider med en analyse av det europeiske reservedelsmarkedet. Basert på denne analysen vil Kommisjonen trolig legge frem et forslag til direktivbestemmelser om reservedelsbeskyttelse senest høsten 2005. Det kan derfor uansett bli nødvendig å endre norsk rett om noen få år. Ettersom hyppige lovendringer kan være uheldig for næringslivet, mener departementet at den nåværende beskyttelsestiden for reservedeler bør beholdes inntil videre. Dette gjelder særlig fordi en lovendring vil måtte bygge på et faglig usikkert grunnlag.

En reduksjon av beskyttelsestiden for reservedeler av hensyn til prisene på bildeler vil dessuten kunne ramme andre sektorer enn bilbransjen. Departementet legger også vekt på hensynet til nordisk rettsenhet. En bestemmelse om femten års beskyttelsestid for reservedeler er vedtatt eller foreslått i alle de andre nordiske landene. En kortere beskyttelsestid i Norge enn i de andre nordiske landene kan virke konkurransevridende.

Komiteens merknader

Komiteen peker på at spørsmålet om designbeskyttelse av reservedeler var omstridt under forberedelsen av mønsterdirektivet i EU. Komiteen har merket seg at det i EU skal foretas en analyse av reservedelsmarkedet for å gi et bedre beslutningsgrunnlag rundt den endelige reguleringen av dette.

Komiteen vil fremheve at man her står overfor til dels vanskelige avveininger mellom konkurransemessige hensyn på den ene side og immaterialretten, som gir grunnlag for eneretter og er et tidsbegrenset monopol, på den annen. Problemstillingen har særlig vært diskutert i forhold til beskyttelse av reservedeler på biler, fordi dette er et marked med stor omsetning og høy økonomisk verdi, og en redusert adgang til designbeskyttelse er antatt å gi rimeligere reservedeler. Komiteen mener en ytterligere liberalisering av lovverket i forhold til EU-direktivet vil kunne føre til økt konkurranse som vil komme forbrukerne til gode. Komiteen har vurdert dette grundig og mener gode grunner taler for å redusere beskyttelsestiden for reservedeler fra 15 år til 5 år, og fremmer forslag i tråd med dette.

Komiteen foreslår derfor:

"§ 23, annet ledd skal lyde:

Registreringen gjelder i høyst fem år for en design til en bestanddel som brukes til å reparere et

sammensatt produkt for å gi det tilbake sitt opprinnelige utseende (reservedeler)."

8. INNSYNSRETT I SØKNADEN MV.

Sammendrag

Etter hovedregelen i mønsterloven skal samtlige dokumenter i saken, herunder bildene av designen, være offentlige fra søknadsdagen. Søkeren kan kreve at registreringen av designen utsettes i inntil seks måneder fra søknadsdagen. I så fall blir heller ikke saksdokumentene offentlig tilgjengelige før utsettelsestiden er utløpt.

Direktivet inneholder ingen bestemmelser om innsyn i dokumentene i søknadssaken og i designregistret.

I designutredningen foreslår Patentstyret enkelte endringer i gjeldende regler om innsynsrett. Den viktigste endringen som foreslås, er at søknaden og andre dokumenter i saken automatisk skal være hemmelige inntil designen registreres, om ikke søkeren har bedt om tidlig offentliggjøring. Patentstyret foreslår at søkeren skal kunne kreve utsatt registrering slik at søknaden unntas fra offentlighet i inntil seks måneder fra søknadsdagen. Patentstyret foreslår at det gjøres to unntak fra innsynsretten når saksdokumentene er blitt offentlige etter hovedreglene som er omtalt ovenfor. Patentstyret skal for det første ha en adgang til å nekte innsyn i forretningshemmeligheter, og for det annet er det adgang til å nekte innsyn i interne arbeidsdokumenter som Patentstyret selv utarbeider for sin saksforberedelse.

Ingen høringsinstanser har hatt merknader til designutredningens bestemmelser om innsyn i søknadsdokumentene.

Departementet er enig med Patentstyret i at det bør innføres en regel om automatisk hemmelighold frem til registrering, forutsatt at søkeren ikke har bedt om tidlig offentliggjøring. Departementet støtter også forslaget i designutredningen om at søkeren skal kunne be om utsatt registrering og offentliggjøring i inntil seks måneder fra søknadsdagen eller fra prioritetsdagen. Det er derimot neppe noen grunn til at saksdokumenter som ikke kan avsløre designen, skal være unntatt fra offentlighet frem til registreringen, slik forslaget i designutredningen kan oppfattes. Slike dokumenter bør etter departementets syn være offentlige allerede fra søknadsdagen. Departementet foreslår derfor at bestemmelsen om utsatt offentlighet skal gjelde for dokumenter som kan avsløre designen, men ikke for andre dokumenter.

Departementet er videre enig i at det ikke er grunn til å gi offentlighetslovens bestemmelser om unntak fra offentlighet anvendelse i saker om design-søknader, og har derfor tatt til følge forslaget i de-

signutredningen om å regulere omfanget av allmennhetens innsynsrett uttømmende i designloven.

Patentstyrets forslag til unntak for Patentstyrets interne dokumenter er videreført i proposisjonen uten innholdsmessige endringer. Departementet har derimot vært i en viss tvil når det gjelder Patentstyrets forslag til unntaksbestemmelse for forretningshemmeligheter. Departementet har derfor videreført innholdet i designutredningen, bortsett fra på ett punkt. I tilfeller der søkeren har bedt om at forretningshemmelighetene unntas fra offentlighet, bør anmodningen kunne tas til følge selv om det ikke foreligger "særlige grunner". Dette vil være i best samsvar med alminnelige taushetspliktrekler.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag. Komiteen er svært tilfreds med at designsøkerens rettigheter styrkes ved at sakens dokumenter er unntatt offentlighet i seks måneder etter søknadsdagen. Det er viktig at loven i størst mulig grad beskytter rettighetene til designeren nettopp med sikte på å styrke og utvikle norsk design i en hard internasjonal konkurranse.

9. PATENTSTYRETS UNDERSØKELSE AV SØKNADEN

Sammendrag

Etter gjeldende rett skal Patentstyret utføre en rekke undersøkelser før designen registreres. Patentstyret skal for det første påse at søknaden oppfyller formkravene. For det annet undersøker Patentstyret om de materielle vilkårene for designrett er oppfylt.

Direktivet lister opp vilkår for designrett, men pålegger ikke statene å undersøke om disse er oppfylt før designen registreres.

I designutredningen foreslår Patentstyret å avskaffe ordningen med obligatorisk nyhetsgranskning under søknadsbehandlingen. Patentstyret skal nøye seg med å undersøke om søknaden oppfyller formkravene, om den inneholder en design i lovens forstand, og om designen er forenlig med offentlig orden og sedelighet. Nyhetsgranskning før registrering skal bare foretas hvis søkeren ber om det og betaler en forskriftsbestemt avgift som dekker Patentstyrets kostnader. På den annen side skal adgangen for utenforstående til å kreve at Patentstyret opphever registreringen i ettertid, utvides kraftig.

Under høringen var de fleste positive eller hadde en åpen holdning til forslaget om å avskaffe den obligatoriske nyhetsgranskningen. Kun én instans var imot forslaget.

Departementet slutter seg til Patentstyrets forslag om at nyhetsgranskning av designsøknader skal være frivillig. Departementet legger for sin del avgjørende

vekt på at et slikt system skaper større fleksibilitet for brukerne. Obligatorisk nyhetsgranskning kan ha begrenset verdi både for søkerne og for andre, fordi granskningsmaterialet er så snevert. Patentstyrets forslag vil dessuten kunne skape nordisk rettsenhet på dette punktet. Forslaget synes også å harmonere godt med den generelle internasjonale utviklingen på designområdet.

Departementet foreslår videre at Patentstyret skal avslå en søknad om registrering hvis designen uten tillatelse inneholder et våpen eller liknende symbol som er beskyttet etter straffeloven § 328 første ledd nr. 4 og annet ledd, et statsflagg eller et offentlig kontroll- eller garantimerke.

Departementet foreslår også at Patentstyret skal kontrollere om en design som er endret etter søknadstidspunktet, har beholdt sin identitet og oppfyller vilkårene for registrering. Om den endrede designen ikke har beholdt sin identitet, må søknaden eventuelt registreres i sin opprinnelige form. Hvis søkeren ikke ønsker dette, avslås søknaden. For det annet skal Patentstyret ikke godta at søknaden endres til å gjelde en annen produktklasse etter Locarnoavtalen enn angitt i søknaden.

Endelig foreslår departementet at Patentstyret ikke skal avslå søknader på grunnlag av forhold som er omfattet av den frivillige nyhetsgranskningen. Patentstyret skal nøye seg med å orientere søkeren om granskningsresultatet.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til de omlegginger den nye designloven har i forhold til den tidligere loven vedrørende Patentstyrets håndtering av nye søknader. Komiteen er enig i at obligatoriske nyhetsgranskninger har begrenset verdi både for søkerne og andre, fordi granskningsmaterialet er for snevert.

Komiteen støtter forslaget i proposisjonen der søker eller designhaver som ikke har bopel i Norge, skal ha en fullmektig bosatt i Norge til å representere seg i alt som angår søknaden. Komiteen mener det er mest hensiktsmessig å beholde de eksisterende reglene om fullmektig på designområdet, som tilsvarende reglene på andre områder innenfor industrielt rettsvern. Komiteen avventer departementets gjennomgang av reglene om fullmektig innenfor lovgivningen om industrielt rettsvern og herunder vurdering av de EØS-rettslige problemstillingene.

10. ADMINISTRATIV OVERPRØVING OG DOMSTOLPRØVING

Sammendrag

Dagens mønsterlov har to ordninger for den som ønsker å få opphevet en designregistrering. Den ene ordningen er den administrative innsigelsesprosedy-

ren. Etter mønsterloven kan det fremsettes innsigelse mot registreringen av en design i en periode på fire måneder fra tidspunktet da registreringen ble kunn-gjort. Registreringen skal oppheves administrativt hvis Patentstyret etter en slik innsigelse kommer til at vilkårene for designrett ikke er oppfylt. Etter den andre ordnigen må det etter utløpet av innsigelsesperi-oden på fire måneder eventuelt reises ugyldighets-søksmål for domstolene. Søksmål reises for Oslo tingrett.

Når det gjelder fremgangsmåten for å få kjent en registrering ugyldig, foreslår Patentstyret at dagens system for domstolprøving av registreringer videre-føres. Dette innebærer at registreringer skal kunne angripes ved ugyldighetssøksmål både mens de be-står og etter at de er bortfalt. Ved siden av systemet for domstolprøving foreslår Patentstyret at det innfø-res et system for administrativ overprøving av regis-treringer. Systemet vil gjøre det mulig å be Patentsty-ret om å treffe et administrativt vedtak om hel eller delvis oppheving eller overføring av en registrering. Det foreslåtte systemet for administrativ overprøving er en nyskaping i norsk immaterialrett og henger nøye sammen med forslaget om å fjerne den obliga-toriske nyhetsgranskningen av designsøknader.

Høringsinstansene er positive til innføring av et system for administrativ overprøving av registrering-er.

Departementet slutter seg til Patentstyrets forslag om at den private parten skal kunne velge mellom å angripe registreringen administrativt eller for dom-stolene. Ingen høringsinstanser har hatt innvendinger mot dette prinsipielle utgangspunktet.

Departementet viderefører forslaget i designut-redningen om at designregistreringer skal kunne opp-heves administrativt i hele levetiden. Departementet følger opp forslagene i designutredningen om at den som krever administrativ overprøving, skal betale en avgift. En avgiftsplikt er i samsvar med prinsippet om at Patentstyrets virksomhet skal være selvfinan-siert. Avgiftsplikten kan hindre at det leveres inn grunnløse krav som påfører Patentstyret og designha-vere en unødvendig belastning.

Departementet er enig med Patentstyret i at de-signloven bør inneholde regler som utelukker paral-lelle overprøvingssaker for Patentstyret og domstole-ne. Departementet er derimot skeptisk til en regel som gjør det nødvendig å bringe en påbegynt sak om administrativ overprøving gjennom Patentstyrets to instanser før det kan reises søksmål om samme for-hold. Departementet foreslår derfor i § 32 tredje ledd at den som har fremmet krav om administrativ over-prøving, ikke kan reise søksmål om ugyldighet eller overføring mens saken pågår for Patentstyret. Det foreslås videre en bestemmelse i § 39 første ledd som

får frem at klageretten ikke trenger å være brukt før registreringen angripes for domstolene.

For ugyldighetssøksmål som er begrunnet med at designen tilhører en annen, oppstiller mønsterloven en søksmålsfrist på ett år. Det gjelder en absolutt søksmålsfrist på tre år hvis innehaveren av registre-ringen var i god tro ved registreringen. I designutred-ningen er det foreslått at disse søksmålsfristene skal føres videre. Etter forslaget skal fristen også gjelde for krav om at Patentstyret skal oppheve eller overfø-re en registrering administrativt på grunnlag av at de-signen tilhører en annen enn designhaveren. Departementet støtter dette forslaget. Det er ikke urimelig at den som har frembrakt en design - eller som retten til designen har gått over til - i noen grad må følge med på om designen blir registrert av andre, jf. den fore-slåtte treårsfristen.

Etter gjeldende rett kan man vente ett år med å gå til søksmål regnet fra tidspunktet da man fikk til-strekkelig kunnskap om saken. Det kan reises spørs-mål om det er behov for en så lang frist for å forbere-de en *administrativ* sak. Blant annet på bakgrunn av målsettingen om nordisk rettsenhet foreslår departe-mentet imidlertid ingen endringer i forhold til design-utredningen.

Departementet har videreført hovedregelen i de-signutredningen om at hvem som helst kan kreve ad-ministrativ overprøving eller reise ugyldighetssøks-mål.

Videre foreslår departementet at en regel om plikt for den private part til å begrunne innsigelser tas inn i den norske designloven, som foreslått i design-utredningen.

Det er en målsetting at det nye overprøvingssy-stemet skal være mer brukervennlig enn dagens inn-sigelsesordning. Ut fra dette mener departementet at reglene om adgang til retting bør være mer liberale enn i dag. Departementet foreslår derfor at den priva-te parten skal varsles om mangler og gis mulighet til retting og utfylling før overprøvingsskravet eventuelt avvises. Det bør ikke være et vilkår for retting at det foreligger "særlige grunner". Hvis det ikke er opplagt hva slags begrunnelse eller dokumentasjon Patent-styret mener er nødvendig i saken, må Patentstyret opplyse parten om dette.

Departementet foreslår en hovedregel om at Pa-tentstyret skal ha rett, men ikke plikt, til å gå utenfor grunnlagene som er anført av partene i saker om ad-ministrativ overprøving. En slik regel foreslås også inntatt i reglene om klage til Patentstyrets annen av-delning.

Departementet har kommet til at Patentstyrets avgjørelse om at en designregistrering er ugyldig, som hovedregel bør ha tilbakevirkende kraft, slik Pa-tentstyret har foreslått. Ingen høringsinstanser har hatt innvendinger mot forslaget. Departementet viser

til at systemet med administrativ overprøving vil bli mindre nyttig for brukerne hvis avgjørelsen om ugyldighet bare får virkning fremover i tid.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag og mener at de foreslåtte bestemmelser er en forbedring av dagens praksis. Komiteen støtter helhjertet opp om at de private parter som vil angripe registreringen enten administrativt eller gjennom domstolene, må betale en avgift til Patentstyret. Avgiftsplikten er viktig for å hindre grunnløse krav som vil påføre Patentstyret men særlig designhaveren unødvendige belastninger. Komiteen mener som departementet at hovedregelen må være at en ugyldig designregistrering skal ha tilbakevirkende kraft.

11. KLAGE OG OMGJØRING

Sammendrag

Klage over vedtak fra Patentstyrets første avdeling

Mønsterloven lister opp vedtak som kan påklages til Patentstyrets annen avdeling. Vedtak om å registrere en design, er ikke blant disse. Mot slike vedtak må det eventuelt rettes en innsigelse, som behandles av Patentstyrets første avdeling. Vedtaket i innsigelsessaken kan påklages til Patentstyrets annen avdeling av den som vedtaket har gått imot. Blir innsigelsen derimot avslått eller avvist, kan vedtaket klages inn for annen avdeling av den som satte frem innsigelsen. Etter mønsterloven er det for øvrig ikke helt klart hvilke typer avgjørelser som kan påklages.

Patentstyret foreslår i designutredningen at det gis en uttømmende oppregning av de avgjørelsene i Patentstyrets første avdeling som kan påklages. Klageinstans er Patentstyrets annen avdeling.

Departementet er enig med Patentstyret i at designloven bør gi en fullstendig oversikt over avgjørelser som kan påklages til Patentstyrets annen avdeling.

Sammenliknet med designutredningen foreslår departementet visse innskrenkninger i retten til å klage på avgjørelser i overføringssaker. Etter departementets oppfatning bør avgjørelser om avvisning og avslag ikke være omfattet av klageretten. Det må antas at slike avgjørelser normalt vil bygge på at Patentstyret finner kravet om overføring svakt begrunnet, eller at spørsmålet om hvem som har retten til designen, er tvilsomt. Sakene vil i så fall kunne reise vanskelige bevissspørsmål som egner seg dårlig for behandling i Patentstyrets annen avdeling. Det er derfor mest hensiktsmessig å overlate disse sakene til domstolene. Derimot mener departementet at det bør være adgang til å påklage første avdelings avgjørelse om å innvilge et krav om overføring av en søknad el-

ler registrering, og det fremmes forslag i tråd med dette.

Departementet foreslår at Patentstyrets annen avdeling skal være klageorgan i alle typer saker. Departementet foreslår heller ingen endringer i designutredningens regler om klagefrist. Klage må være kommet inn til Patentstyret innen to måneder etter at meldingen om avgjørelsen ble sendt til parten.

Etter departementets oppfatning vil det være hensiktsmessig å gi Patentstyrets første avdeling en viss kompetanse til å oppheve eller endre sitt eget vedtak på grunnlag av en klage. Kompetansen bør dekke tilfellene der det synes klart at det opprinnelige vedtaket er feil. Patentstyrets første avdeling vil med dette kunne sile unna en del opplagte saker for Patentstyrets annen avdeling. Ordningen kan føre til at enkle klagesaker blir raskere avgjort enn i dag.

Etter å ha drøftet saken med Patentstyret, foreslår departementet at klagebehandlingen etter designloven legges nærmere opp mot forvaltningslovens system enn i dag. Etter § 38 i departementets lovforslag vil Patentstyrets første avdeling ha kompetanse til å treffe vedtak i klagesak, hvis den finner det klart at klagen er begrunnet. Det foreslås ikke at Patentstyret skal ha en plikt til å vurdere alle klager, slik ordningen er etter forvaltningsloven. Også på en del andre punkter foreslås det en tilnærming til forvaltningslovens klageregler.

Omgjøring av eget tiltak

Etter gjeldende rett er det antatt at Patentstyret ikke har kompetanse til å oppheve vedtak om designregistreringer på eget initiativ. Ved en lovendring i 1995 fikk Patentstyret en begrenset adgang til å omgjøre avgjørelser om varemerekeregistreringer av eget tiltak.

I designutredningen er det foreslått innført liknende bestemmelser om omgjøring på designområdet. Patentstyret vil etter forslaget få adgang til av eget tiltak å oppheve helt eller delvis en registrering av en design, en fornyelse av en design eller en endring av registreringen, forutsatt at registreringen er skjedd ved en åpenbar feil. Oppheving må skje innen tre måneder etter registreringstidspunktet.

Departementet er enig i at Patentstyret bør ha en viss adgang til å omgjøre avgjørelser av eget tiltak. Ingen høringsinstanser har hatt innvendinger mot dette. Forslaget i designutredningen er likevel bare delvis videreført i proposisjonen. Departementet har ikke tatt med bestemmelser som gir Patentstyret kompetanse til å oppheve registreringen av en nyhetsgransket design hvis det i ettertid viser seg at den kolliderer med en bedre prioritert søknad eller internasjonal registrering.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag og har for øvrig ingen merknader.

12. VERNETING**Sammendrag**

Mønsterloven gjør Oslo tingrett til tvungent vernetting i en rekke saker etter mønsterloven. Vernettingsregelen skal sikre en mest mulig ensartet behandling av saker som krever en spesiell sakkunnskap.

Designutredningen inneholder en regel om tvungent vernetting, og omfanget av vernettingsregelen er utvidet, slik at alle søksmål mot klageavgjørelser i Patentstyrets annen avdeling må anlegges for Oslo tingrett.

Ingen høringsinstanser har hatt innvendinger verken mot vernettingsregelen i designutredningen, eller mot det tilsvarende forslaget i varemerkeutredningen II. Departementet understreker at både straffesaker og saker mellom private om inngrep i designrettigheter fortsatt vil følge alminnelige vernettingsregler. Departementet ser derfor ingen særlige betenkeligheter ved forslaget og har videreført det i proposisjonen her.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag og har for øvrig ingen merknader.

13. OVERGANGSBESTEMMELSER**Sammendrag**

Loven bør settes i kraft raskt, ettersom fristen for gjennomføring av direktivet løp ut 28. oktober 2001. Etter departementets oppfatning bør utgangspunktet være at designloven får anvendelse også på søknader som er levert inn før lovens ikrafttredelse, og for design som blir registrert på grunnlag av slike søknader. Ettersom fristen for gjennomføring av direktivet har løpt ut, er det behov for overgangsregler som hindrer at søkere taper på fristoverskridelsen.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag og har for øvrig ingen merknader.

14. ANDRE LOVENDRINGER**Sammendrag**

I proposisjonen omtales også forslag til diverse endringer i lovgivningen om industrielt rettsvern som ikke har sammenheng med designloven. Endringene

gjelder for det første patentloven § 8 fjerde ledd, som fastsetter at den som søker om patent uten å være oppfinneren, skal dokumentere ("godtgjøre") sin rett til oppfinnelsen. Denne dokumentasjonsplikten foreslås endret slik at søkeren kan nøye seg med å legge frem en ensidig erklæring om retten til oppfinnelsen. Det foreslås for det annet endringer i patentloven og varemerkeloven som åpner for at avgifter til Patentstyret kan faktureres, i stedet for at de skal betales innen fristen for fremsettelse av ulike begjæringer. For det tredje foreslås det at diverse småavgifter etter varemerkeloven fjernes. Den fjerde endringen går ut på at reglene om nasjonale og internasjonale varemerkesaker harmoniseres når det gjelder adgangen til henleggelse og gjenopptakelse. Formålet med endringene er å gjøre regelverket enklere og mer brukervennlig. Justisdepartementet sendte endringsforslagene på høring i februar 2002.

Den femte lovendringen gjelder lov 2. juli 1910 nr. 7 om Styret for det industrielle Retsvern § 5 første ledd, som omhandler sammensetningen av Patentstyrets annen avdeling ved klagesaksbehandling. Det foreslås at denne bestemmelsen endres slik at det ikke lenger er nødvendig at fem personer deltar i behandlingen av alle typer klagesaker etter lovgivningen om industrielt rettsvern (patentloven, varemerkeloven, planteforedlerrettsloven og mønsterloven/designloven). Endringsforslaget ble sendt på høring av Patentstyret i april 2002.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag og har for øvrig ingen merknader.

15. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER**Sammendrag**

En oppheving av den obligatoriske nyhetsgranskningen av søknader vil føre til at designregistrering kan oppnås vesentlig raskere enn i dag. En enklere søknadsbehandling vil dessuten innebære mindre administrasjon for både søkeren og Patentstyret. I tilfeller der design registreres uten noen nyhetsundersøkelse, vil søknadsavgiften være lavere enn når søkeren ber Patentstyret om å utføre en slik undersøkelse. Systemet gir derfor søkeren mulighet for besparelser.

Den nye ordningen med administrativ overprøving i hele registreringsperioden vil gjøre det enklere og billigere å få opphevet en ugyldig registrering. Ordningen kan på den annen side føre til en vesentlig økning i antallet prosesser for Patentstyret sammenliknet med i dag. Det tas sikte på at de økte kostnadene for Patentstyret skal dekkes inn ved at overprøvingsadgangen - i motsetning til innsigelsesadgangen

i dag - skal være avgiftsbelagt. Dette er i samsvar med prinsippet om at Patentstyrets virksomhet skal være selvfinansiert. Avgiften er i et forskriftsutkast foreslått satt til 2 000 kroner.

Muligheten til administrativ overprøving vil neppe få nevneverdige administrative eller økonomiske konsekvenser for domstolene, fordi antallet søksmål om designregistreringer allerede i dag er svært lavt.

At maksimal beskyttelsestid øker fra femten år til tjuefem år, kan isolert sett føre til økte avgiftsinntekter for Patentstyret fra innbetalinger av fornyelsesavgifter. En må imidlertid regne med at bare et begrenset antall designregistreringer vil bli fornyet utover femten år, fordi en rekke typer design har kortere levetid i markedet enn dette. Ettersom søknadssystemet skal være selvfinansierende, vil eventuelle endringer i inntektene til Patentstyret kunne begrunne tilsvarende endringer i avgiftene.

Når det gjelder de økonomiske og administrative konsekvensene av designloven kapittel 10 om internasjonale designregistreringer, vises det til St.prp. nr. 2 (2002-2003).

Forslagene til endringer i patentloven og varemerkeloven vil medføre mindre økonomiske og administrative konsekvenser.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag og har for øvrig ingen merknader.

16. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og rå Odels-tinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om beskyttelse av design (designloven)

Kapittel 1 Alminnelige bestemmelser

§ 1 Enerett til design

Den som har frembrakt en design (designeren), eller den som designerens rett har gått over til, kan ved registrering oppnå enerett til å utnytte designen etter bestemmelsene i denne loven (designrett).

Registrering av en design utelukker ikke beskyttelse etter annen lovgivning hvis vilkårene for beskyttelse etter annen lovgivning er oppfylt, herunder beskyttelse etter lov 3. mars 1961 nr. 4 om varemerker, lov 3. mars 1961 nr. 5 om fellesmerker, lov 12. mai 1961 nr. 2 om opphavsrett til åndsverk mv. og lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter.

§ 2 Definisjoner

I loven her forstås med

1. design: utseendet til et produkt eller en del av et produkt som særlig følger av de karakteriserende trekkene ved linjene, konturene, fargene, formen, strukturen eller materialet til produktet eller produktets ornamentering.
2. produkt: en industrielt eller håndverksmessig fremstilt gjenstand, herunder deler som er bestemt til å inngå i et sammensatt produkt, emballasje, utstyr, grafiske symboler og typografiske skrifttyper, men ikke edb-programmer.
3. sammensatt produkt: et produkt som består av flere bestanddeler som kan skiftes ut, slik at produktet kan tas fra hverandre og settes sammen igjen.

§ 3 Nyhet og individuell karakter

Designrett kan bare oppnås hvis designen er ny og har individuell karakter.

En design anses som ny hvis ingen identisk design har blitt allment tilgjengelig før den dagen da søknaden ble innlevert (søknadsdagen) eller før prioritetsdagen, hvis det er påberopt prioritet etter § 16. En design skal anses som identisk med en annen design hvis de karakteriserende trekkene bare skiller seg fra hverandre på uvesentlige punkter.

En design anses å ha individuell karakter hvis helhetsinntrykket designen gir den informerte brukeren, skiller seg fra helhetsinntrykket en slik bruker får av annen design som har blitt allment tilgjengelig før den dagen som er nevnt i annet ledd. Ved vurderingen av om designen har individuell karakter, skal det tas hensyn til hvor stor frihet designeren hadde ved utviklingen av designen.

§ 4 Sammensatte produkter

Designen til en bestanddel av et sammensatt produkt anses bare for å være ny og ha individuell karakter i den grad

1. bestanddelen er synlig under normal bruk av det sammensatte produktet, og
2. den synlige delen av bestanddelen oppfylder vilkårene om nyhet og individuell karakter.

Med normal bruk forstås sluttbrukerens anvendelse av det sammensatte produktet, med unntak av vedlikehold, service eller reparasjon av produktet.

§ 5 Designens allmenne tilgjengelighet

En design er allment tilgjengelig etter loven her hvis den har blitt offentliggjort ved registrering eller på annen måte. Det samme gjelder hvis designen har blitt utstilt, utnyttet kommersielt eller blitt kjent på annen måte.

Designen anses likevel ikke for å ha blitt allment tilgjengelig hvis

1. fagkretsene innenfor den aktuelle sektoren i EØS gjennom sin alminnelige næringsvirksomhet ikke med rimelighet kunne ha fått kjennskap til designen gjennom omstendigheter som nevnt i første ledd før søknadsdagen eller før prioritetsdagen, hvis det er påberopt prioritet etter § 16, eller
2. andre har fått kjennskap til designen under en underforstått eller uttrykkelig forutsetning om fortrolighet.

§ 6 *Handlinger som ikke ødelegger nyheten (nyhetsfrist)*

Designen anses ikke for å ha blitt allment tilgjengelig etter § 5 hvis den tidligst tolv måneder før den dagen som er nevnt i § 3 annet ledd, er gjort allment tilgjengelig

1. av designeren eller den som designerens rett har gått over til,
2. av andre på grunnlag av opplysninger som er gitt eller handlinger som er foretatt av designeren eller den som designerens rett har gått over til, eller
3. som følge av misbruk i forhold til designeren eller den som designerens rett har gått over til.

§ 7 *Design som strider mot offentlige interesser og andres rettigheter*

En design kan ikke registreres hvis den

1. strider mot offentlig orden eller moral, eller
2. uten tillatelse inneholder et våpen eller annet tegn som er omfattet av straffeloven § 328 første ledd nr. 4 og annet ledd, et statsflagg eller et offentlig kontroll- eller garantimerke for produkter av samme eller liknende slag som produktene designen gjelder, eller noe som er egnet til å oppfattes som et slikt tegn, flagg eller merke.

Designrett kan ikke oppnås hvis designen kolliderer med en design i en tidligere søknad om designrett her i landet som ikke var allment tilgjengelig før søknadsdagen for den nye søknaden eller før prioritetsdagen, hvis det er påberopt prioritet etter § 16, men som blir gjort offentlig på et senere tidspunkt.

Designrett kan heller ikke oppnås hvis designen krenker en annens rett her i landet til

1. et varekjenntegn, firma eller annet forretningskjenntegn,
2. et åndsverk eller et fotografisk bilde, eller
3. en betegnelse som er beskyttet ved forskrift etter lov 17. juni 1932 nr. 6 om kvalitetskontroll med landbruksvarer mv.

§ 8 *Design som er bestemt av teknisk funksjon*

Designrett kan ikke oppnås for de trekkene ved et produkts utseende

1. som bare er bestemt av teknisk funksjon, eller
2. som må gjengis i nøyaktig form og dimensjon for at produktet skal kunne kobles mekanisk til eller plasseres i, rundt eller mot et annet produkt, slik at begge produktene fyller sin funksjon.

Designrett kan likevel oppnås for design av gjensidig utskiftbare produkter som kan bygges eller kobles sammen på forskjellige måter i et modulsystem.

§ 9 *Designrettens innhold og omfang*

Designretten innebærer at ingen kan utnytte designen uten samtykke fra innehaveren av designretten (designhaveren), med de unntakene som følger av §§ 10 til 12. Slik utnyttelse gjelder særlig det å tilvirke, utby, bringe i omsetning, innføre, utføre eller bruke et produkt som designen inngår i eller anvendes på, samt det å lagre et produkt med formål som nevnt.

Designretten omfatter enhver design som ikke gir den informerte brukeren et annet helhetsinntrykk. Ved vurderingen av omfanget av designretten skal det tas hensyn til hvor stor frihet designeren hadde ved utviklingen av designen.

§ 10 *Unntak fra designretten*

Designretten er ikke til hinder for at designen

1. utnyttes i privat og ikke-kommersielt øyemed,
2. utnyttes til eksperimentelle formål, eller
3. gjengis med det formål å sitere eller undervise, forutsatt at handlingen er i samsvar med god forretningskikk og ikke i urimelig grad skader den normale utnyttelsen av designen, samt at kilden blir oppgitt.

§ 11 *Utstyr på skip og luftfartøy*

Designretten er ikke til hinder for

1. utnyttelse av utstyr på skip og luftfartøy som hører hjemme i en annen stat, hvis fartøyet oppholder seg midlertidig her i landet,
2. innføring til Norge av reservedeler og tilbehør for reparasjon av slike fartøy samt gjennomføring av reparasjoner.

§ 12 *Konsumpsjon av designretten*

Designretten er ikke til hinder for utnyttelse av designbeskyttede produkter som er brakt i omsetning innenfor EØS av designhaveren eller med dennes samtykke.

Kapittel 2 Søknad om registrering av design

§ 13 *Søknaden om registrering*

En søknad om registrering av design skal innleveres skriftlig til Patentstyret.

Søknaden skal oppgi søkerens navn og adresse, produktet eller produktene som designen gjelder, og inneholde bilder som tydelig viser designen.

Hvis søkeren også innleverer en modell av designen før den blir registrert, er det modellen som skal anses å vise designen.

Søknaden skal oppgi hvem som har frembrakt designen. Designerens navn skal innføres i designregistret. Om designen er et resultat av et samarbeid mellom flere designere i en gruppe, kan en angivelse av gruppens navn erstatte angivelsen av hver enkelt designer.

Søknaden skal i tillegg oppfylle de kravene som er fastsatt av Kongen ved forskrift. Det skal betales fastsatt avgift.

§ 14 *Endring av søknaden*

En søknad om registrering av design kan ikke endres til å gjelde et annet produkt enn angitt i søknaden. Designen i en søknad kan bare endres hvis designen i endret form beholder sin identitet og oppfyller vilkårene for registrering.

§ 15 *Søknad om registrering av mer enn én design (samregistrering)*

En søknad kan omfatte mer enn én design hvis produktene som designene gjelder, tilhører samme klasse etter Locarnoavtalen 8. oktober 1968 om internasjonal klassifisering av design.

§ 16 *Prioritet*

Den som har innlevert en søknad om beskyttelse av design i Norge eller i en stat tilsluttet Pariskonvensjonen 20. mars 1883 om beskyttelse av industriell eiendomsrett eller avtale 15. april 1994 om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon (WTO-avtalen), og som innen seks måneder etter dette søker om designrett her i landet, kan kreve at den nye søknaden skal anses som innlevert samtidig som den første søknaden.

Den som har vist frem en design på en offisiell eller offisielt anerkjent internasjonal utstilling som nevnt i konvensjon 22. november 1928 om internasjonale utstillinger, og som innen seks måneder etter dette søker om designrett her i landet, kan kreve at søknaden skal anses som innlevert på den dagen da designen første gang ble vist frem på utstillingen.

Kongen kan ved forskrift fastsette nærmere vilkår for retten til å kreve prioritet. Kongen kan også fastsette at prioritet kan kreves i andre tilfeller enn nevnt i første og annet ledd.

§ 17 *Vilkår for registrering*

Patentstyret skal påse at søknaden oppfyller kravene i §§ 13 til 15. Patentstyret skal også påse at søknaden gjelder en design som nevnt i § 2 nr. 1, og at vilkårene i § 7 første ledd er oppfylt.

I den utstrekning det er bestemt i forskrift fastsatt av Kongen, skal Patentstyret etter forespørsel fra søkeren i tillegg undersøke om det finnes andre forhold som kan hindre designrett, og i tilfelle orientere søkeren om det. For undersøkelsen skal det betales fastsatt avgift.

§ 18 *Registrering og kunngjøring*

Hvis søknaden oppfyller vilkårene som nevnt i § 17 første ledd, skal designen registreres og registreringsbrev sendes til søkeren. Registreringen av en design skal kunngjøres.

Registreringen kan likevel utsettes i inntil seks måneder fra den dagen som er nevnt i § 3 annet ledd, såfremt søkeren ber om det i søknaden.

§ 19 *Retting av søknaden*

Hvis søknaden ikke oppfyller vilkårene som nevnt i § 17 første ledd, skal Patentstyret gi søkeren melding om dette og informere om virkningen manglene kan få. Søkeren skal gis en rimelig frist for uttalelse og om mulig retting av manglene.

Om manglene blir rettet innen den fristen som Patentstyret setter, skal søknaden regnes som innlevert den dagen da den kom inn til Patentstyret. Søknaden regnes likevel ikke som innlevert før bilder eller modell av designen har kommet inn til Patentstyret.

Hvis søkeren ikke har uttalt seg eller rettet manglene innen fristens utløp, skal søknaden henlegges.

Behandlingen av en henlagt søknad skal gjenopptas hvis søkeren uttaler seg eller retter manglene innen to måneder etter utløpet av fristen. Det skal betales fastsatt avgift. Behandlingen av en søknad kan bare gjenopptas én gang.

§ 20 *Avslag*

Hvis søknaden har mangler som ikke blir rettet etter reglene i § 19, og designen ikke kan registreres i endret form etter § 14 annet punktum, skal søknaden avslås. Dette gjelder ikke hvis Patentstyret finner at søkeren bør gis en ny frist for retting.

Kapittel 3 Offentlighet og opplysningsplikt

§ 21 *Innsyn i dokumentene i søknadssaken*

Enhver kan fra og med søknadsdagen kreve innsyn i søknaden med vedlegg og alle dokumenter i saken, om ikke annet er bestemt i annet til femte ledd.

Det kan ikke kreves innsyn i dokumenter som kan avsløre designens utseende, før designen er registrert etter § 18. Når seks måneder har gått fra den dagen som er nevnt i § 3 annet ledd, skal dokumentene være offentlige selv om designen ikke er registrert. Er søknaden henlagt eller avslått, gjelder inn-

synsretten bare hvis søkeren ber om gjenopptakelse, klager på avgjørelsen eller krever oppreisning.

Hvis søkeren krever det, skal dokumentene som kan avsløre designens utseende, være offentlige tidligere enn det som følger av annet ledd.

Opplysninger om forretningshemmeligheter kan unntas fra offentlighet hvis søkeren krever det. Når slikt krav er innlevert, blir opplysningene ikke offentlige før kravet er endelig avslått. Opplysninger som har betydning for om designrett kan oppnås eller for designrettens omfang eller varighet, kan ikke unntas fra offentlighet.

Dokument som Patentstyret har utarbeidet for sin egen interne saksforberedelse, kan unntas fra offentlighet.

§ 22 *Opplysningsplikt for designsøker*

En søker som påberoper seg designsøknaden overfor en annen før designen har blitt allment tilgjengelig, skal etter forespørsel la vedkommende gjøre seg kjent med dokumentene i søknaden.

Den som ved direkte henvendelse eller i annonser eller på annen måte har gjort det kjent for utenforstående at det er søkt om eller gitt designrett, uten å oppgi søknadens eller registreringens nummer, skal uten unødig opphold etter forespørsel opplyse om nummeret. Den som har gitt opplysninger som kan gi inntrykk av at det er søkt om eller gitt designrett, skal uten unødig opphold etter forespørsel opplyse om designen er registrert eller søkt registrert.

Kapittel 4 Designregistreringens gyldighetstid

§ 23 *Registreringens varighet*

Designregistreringen gjelder i den eller de periodene på fem år som søknaden er innlevert for, regnet fra søknadsdagen. Registrering som gjelder for en kortere periode enn tjuedefem år, kan fornyes for ytterligere femårsperioder til sammenlagt tjuedefem år. Hver periode løper fra utgangen av den forrige perioden.

Registreringen gjelder i høyst fem år for en design til en bestanddel som brukes til å reparere et sammensatt produkt for å gi det tilbake sitt opprinnelige utseende (reservedeler).

§ 24 *Fornyelse av registreringen*

Krav om fornyelse innleveres skriftlig til Patentstyret tidligst ett år før og senest seks måneder etter registreringsperiodens utløp. Det skal betales fastsatt avgift. Blir kravet om fornyelse innlevert etter utløpet av registreringsperioden, skal det betales en tilleggsavgift.

Innbetaling av fornyelsesavgift med angivelse av designens registreringsnummer innen fristene i første ledd skal anses som et krav om fornyelse.

Fornyelsen av en registrering skal innføres i designregistret og kunngjøres.

Kapittel 5 Overprøving og ugyldighet mv.

§ 25 *Administrativ overprøving og domstolprøving*

En designregistrering skal helt eller delvis oppheves av Patentstyret eller kjennes ugyldig av en domstol etter bestemmelsene i §§ 26 til 28, hvis designen ikke oppfyller vilkårene i §§ 2 til 8. Hvis designen er registrert for en som ikke har retten til designen, skal registreringen oppheves etter bestemmelsene i §§ 26 og 27, eller overføres til rett innehaver etter §§ 29 og 30.

Registreringen kan ikke oppheves eller kjennes ugyldig på det grunnlaget at designhaveren bare har retten til en andel av designen.

§ 26 *Frister og krav om sakstilknytning*

Krav om administrativ overprøving kan fremmes av enhver så lenge registreringen består, om ikke annet er bestemt i annet og tredje ledd.

Et krav om administrativ overprøving kan bare fremmes av

1. den som påstår å ha retten til designen, hvis kravet er begrunnet med at designhaveren ikke har retten til designen.
2. den som søker om eller har den eldre rettigheten, hvis kravet er begrunnet med at registreringen krenker rettigheter nevnt i § 7 annet og tredje ledd.
3. departementet eller av den personen eller det organet som berøres av bruken, hvis kravet er begrunnet med at registreringen krenker rettigheter nevnt i § 7 første ledd nr. 2.

Er kravet begrunnet med at designhaveren ikke har retten til designen, må det settes frem senest ett år etter at den som fremmer kravet, fikk kjennskap til registreringen og de øvrige forholdene som kravet bygger på. Var designhaveren i god tro da designen ble registrert, eller da registreringen ble overført til designhaveren, kan kravet ikke fremmes senere enn tre år etter registreringen eller overføringen.

Første til tredje ledd gjelder tilsvarende for søksmål om ugyldighet.

Søksmål om ugyldighet kan reises også etter at registreringen er bortfalt, eller etter at det er gitt avkall på registreringen. Den som reiser søksmål i slike tilfeller, må ha rettslig interesse i saken.

Hvis krav om administrativ overprøving med påstand om at designhaveren ikke har retten til designen er fremmet for Patentstyret innen fristen i tredje ledd, kan søksmål om spørsmålet uten hensyn til tredje ledd reises innen fristen som er fastsatt av Patentstyret etter § 29 tredje ledd.

§ 27 *Innlevering og behandling av krav om administrativ overprøving*

Et krav om administrativ overprøving skal innleveres skriftlig til Patentstyret og

1. oppgi navnet og adressen til den som har innlevert kravet,
2. oppgi registreringen og eventuelt hvilken design i registreringen som kreves overprøvd,
3. oppgi hvilke grunner kravet bygger på, og
4. inneholde nødvendig dokumentasjon av forhold som påberopes til støtte for kravet.

Kravet skal i tillegg oppfylle de vilkårene som er fastsatt av Kongen ved forskrift. Det skal betales fastsatt avgift.

Hvis kravet ikke oppfyller vilkårene i første ledd og § 26, skal Patentstyret gi en rimelig frist for uttalelse og om mulig retting av manglene. Blir manglene ikke rettet innen utløpet av fristen, skal kravet avvises hvis ikke Patentstyret finner at det bør gis en ny frist for retting.

Er kravet om overprøving fremmet av andre enn designhaveren, skal Patentstyret snarest mulig gi designhaveren melding om kravet med en rimelig frist for uttalelse.

Er det innlevert to eller flere krav om overprøving av samme registrering, kan Patentstyret slå sakene sammen til én sak hvis det ikke fremsettes en saklig begrunnet innvending mot dette.

Patentstyret kan ta hensyn til forhold som ikke er berørt i kravet om overprøving. Er et krav om overprøving trukket tilbake, kan Patentstyret fortsette behandlingen av saken hvis det foreligger særlige grunner. Leddet her gjelder bare så langt det er forenlig med § 26 annet ledd.

Enhver kan kreve innsyn i dokumentene i sak om administrativ overprøving. Bestemmelsene i § 21 fjerde og femte ledd gjelder tilsvarende.

§ 28 *Endring av en registrert design*

Registreringen av en design kan oppheves delvis av Patentstyret hvis designen i endret form beholder sin identitet og oppfyller vilkårene for registrering, og designhaveren har bedt om eller samtykket til endringen.

Registreringen av en design kan på samme vilkår kjennes delvis ugyldig av en domstol.

Den endrede designen innføres i designregistret, og nytt registreringsbrev sendes designhaveren. Melding om endringen med bilder av designen i endret form skal kunngjøres.

§ 29 *Retten til designen*

Den som i sak om administrativ overprøving godtgjør å ha retten til en design som er registrert for en annen, kan kreve registreringen overført i stedet for opphevet.

Godtgjør noen å ha retten til en design i en søknad som er innlevert av en annen, skal Patentstyret overføre søknaden. Den som søknaden overføres til, skal betale ny søknadsavgift.

Finner Patentstyret et spørsmål som nevnt i første og annet ledd tvilsomt, kan den som påstår å ha retten til designen, oppfordres til å reise søksmål innen en rimelig frist. Blir søksmål ikke reist innen fristen, kan Patentstyret sette påstanden ut av betraktning. Den som har fremmet påstanden, skal gjøres oppmerksom på dette.

§ 30 *Søksmål om overføring av en søknad eller registrering*

Den som påstår å ha retten til en design i en søknad som er innlevert av en annen, eller en design som er registrert for en annen, kan reise søksmål for domstolene om overføring av søknaden eller registreringen. Søksmål om overføring av en registrering må reises innen fristen i § 26 tredje ledd, jf. sjette ledd.

§ 31 *Rett til fortsatt utnyttelse*

Har den som blir fratjent en registrering etter §§ 29 eller 30 i god tro begynt å utnytte designen her i landet eller gjort omfattende forberedelser til dette, kan vedkommende fortsette eller begynne utnyttelsen mot rimelig vederlag og på rimelige vilkår for øvrig. Denne retten gjelder på samme vilkår for innehavere av registrerte lisenser.

Rettigheter etter første ledd kan bare gå over til andre sammen med den virksomheten der retten er oppstått, eller der utnyttelsen var ment å skulle skje.

§ 32 *Forholdet mellom saker for Patentstyret og domstolene*

Pågår sak for Patentstyret om overføring av en søknad, kan Patentstyret ikke endre, henlegge, avslå eller innvilge søknaden før saken om overføring er endelig avgjort. Gjelder saken retten til en design i en registrering, kan registreringen ikke oppheves, endres eller slettes før nevnte tidspunkt.

Er det reist søksmål for domstolene om retten til designen, skal Patentstyret utsette behandlingen av sak om registrering, oppheving eller overføring inntil søksmålet er rettskraftig avgjort. Er det reist søksmål om ugyldighet, skal Patentstyret utsette behandlingen av sak om oppheving inntil nevnte tidspunkt.

Den som har fremmet krav om administrativ overprøving, kan ikke reise søksmål om ugyldighet eller overføring mens saken pågår for Patentstyret.

§ 33 *Oppheving av eget tiltak*

Hvis en registrering av en design, en fornyelse eller en endring av en registrering har skjedd ved en

åpenbar feil, kan Patentstyret av eget tiltak helt eller delvis oppheve innføringen.

Innehaveren av registreringen skal gis melding med rimelig frist for uttalelse før oppheving finner sted.

§ 34 Sletting av registrering

Registreringen skal slettes fra designregistret etter utløpet av registreringsperioden hvis den ikke blir fornyet, ikke kan fornyes eller hvis designhaveren fremmer et skriftlig krav om sletting.

Er det reist søksmål om overføring av registreringen eller tatt utlegg i designretten, kan registreringen ikke slettes etter krav fra designhaveren før søksmålet er rettskraftig avgjort, eller utlegget er falt bort.

§ 35 Innføring i designregistret og kunngjøring

Er det fremmet krav om administrativ overføring av en registrering eller reist søksmål om ugyldighet eller overføring av en registrering, skal dette innføres i designregistret og kunngjøres. Når saken er endelig avgjort, skal utfallet innføres i designregistret og kunngjøres.

Oppheving av en registrering etter § 33 og sletting av en registrering etter § 34 skal innføres i designregistret og kunngjøres.

Rett til fortsatt utnyttelse etter § 31 skal innføres i designregistret og kunngjøres hvis en av partene ber om det.

Kapittel 6 Klage mv.

§ 36 Klage over avgjørelse i Patentstyrets første avdeling

Avgjørelsen i Patentstyrets første avdeling av en designsøknad eller et krav om at en internasjonal designregistrering skal ha virkning i Norge, kan påklages av søkeren til Patentstyrets annen avdeling hvis avgjørelsen har gått søkeren imot.

Avgjørelsen av en sak om administrativ oppheving etter § 25 kan påklages til Patentstyrets annen avdeling av den parten som avgjørelsen har gått imot. Blir et krav etter § 29 om overføring av en søknad eller registrering innvilget, kan avgjørelsen påklages til Patentstyrets annen avdeling av søkeren eller designhaveren.

Avgjørelsen om å oppheve en innføring etter § 33, kan påklages til Patentstyrets annen avdeling av innehaveren.

Avgjørelsen om å avvise eller avslå et krav om

1. gjenopptakelse etter § 19 fjerde ledd,
2. unntak fra offentlighet etter §§ 21 fjerde ledd, 27 sjette ledd og 38 femte ledd,
3. innsyn i dokumenter i saker etter loven her,
4. fornyelse av en designregistrering etter § 24, eller
5. oppreisning etter § 50, kan påklages til Patentsty-

rets annen avdeling av den som har fremsatt kravet.

Andre avgjørelser i Patentstyrets første avdeling kan ikke påklages.

§ 37 Innlevering av klage

En klage må være innlevert skriftlig til Patentstyret innen to måneder etter den dagen da melding om avgjørelsen ble sendt vedkommende part. Klagen skal oppgi

1. klagerens navn og adresse,
2. avgjørelsen som det klages over,
3. hvilken endring som ønskes i avgjørelsen, og
4. hvilke grunner klagen bygger på.

Klagen skal i tillegg oppfylle de vilkårene som er fastsatt av Kongen ved forskrift. Fastsatt klageavgift skal betales.

§ 38 Behandling av klage

Andre parter i saken skal snarest mulig gis melding om klagen med en rimelig frist for uttalelse.

Er vilkårene for å behandle klagen oppfylt, kan Patentstyrets første avdeling oppheve eller endre avgjørelsen hvis den finner det klart at klagen er begrundet. Blir det ikke truffet slik avgjørelse, skal sakens dokumenter sendes til Patentstyrets annen avdeling. Gir Patentstyrets første avdeling en uttalelse til annen avdeling, skal en kopi sendes til partene.

Hvis vilkårene for å behandle klagen ikke er oppfylt, skal klageren gis en rimelig frist for uttalelse og om mulig retting av manglene. Blir manglene ikke rettet innen utløpet av fristen, skal klagen avvises hvis ikke Patentstyrets annen avdeling finner at det bør gis en ny frist for retting.

Tas klagen under behandling, skal Patentstyrets annen avdeling foreta de undersøkelser som klagen gir grunn til. Den kan ta hensyn til forhold som ikke er berørt i klagen. Er klagen trukket tilbake, kan Patentstyret fortsette behandlingen av saken hvis det foreligger særlige grunner. Leddet her gjelder bare så langt det er forenlig med § 26 annet ledd.

Enhver kan kreve innsyn i dokumentene i klagesaken. Bestemmelsene i § 21 fjerde og femte ledd gjelder tilsvarende.

§ 39 Domstolprøving av avgjørelser i Patentstyrets annen avdeling

Avgjørelse fra Patentstyret kan bare bringes inn for domstolene hvis klageretten etter § 36 har blitt brukt, og Patentstyrets annen avdeling har avgjort klagen. Forrige punktum berører ikke retten til å reise søksmål om ugyldighet eller overføring etter §§ 25 og 30.

Avgjørelsen i Patentstyrets annen avdeling av klagesak kan bringes inn for domstolene av den parten som avgjørelsen har gått imot, om ikke annet føl-

ger av tredje ledd. Søksmål må være reist innen to måneder etter den dagen da melding om avgjørelsen ble sendt vedkommende part. Det kan ikke gis oppreisning mot oversittelse av søksmålsfristen. Opplysning om søksmålsfristen skal inntas i meldingen om avgjørelsen.

Avgjørelsen i Patentstyrets annen avdeling av sak om administrativ overføring av en søknad eller registrering kan ikke bringes inn for domstolene. Det samme gjelder avgjørelse der Patentstyrets annen avdeling avviser eller avslår et krav om administrativ oppheving, eller opprettholder en avgjørelse i første avdeling om avvisning eller avslag.

Kapittel 7 Erstatning og straff m.m.

§ 40 Erstatning for designinnngrep

Den som forsettlig eller uaktsomt utnytter en design i strid med loven her, skal gi den forurettede et vederlag som svarer til en rimelig lisensavgift for utnyttelsen, samt erstatning for ytterligere skade som utnyttelsen måtte ha medført.

Vederlaget kan nedsettes og erstatningen lempes hvis det bare er lite å legge inngriperen til last.

Er utnyttelsen skjedd i god tro, kan retten i den grad det finnes rimelig pålegge inngriperen å betale vederlag og erstatning etter paragrafen her. Vederlaget og erstatningen kan ikke overstige inngriperens antatte vinning.

§ 41 Tiltak for å hindre nye designinnngrep

For å hindre nye designinnngrep kan retten etter krav fra den forurettede bestemme at produkter som er fremstilt eller innført til Norge i strid med loven, eller gjenstander som utelukkende kan brukes til designinnngrep, skal endres på en bestemt måte, ødelegges eller tas i forvaring for resten av beskyttelsestiden. Retten kan på samme vilkår bestemme at produkter som er fremstilt eller innført til Norge i strid med loven, i stedet skal utleveres til den forurettede mot vederlag.

Første ledd kan ikke anvendes overfor den som i god tro har ervervet slike produkter eller gjenstander eller rettigheter i dem, og som ikke selv har begått designinnngrep.

§ 42 Utnyttelse før registrering

Utnytter noen uten samtykke fra søkeren en design som er søkt registrert, og skjer utnyttelsen etter at dokumentene som viser designen har blitt offentlige etter § 21, gjelder §§ 40 og 41 tilsvarende hvis søknaden fører til registrering. Vederlag og erstatning for utnyttelse før registreringen er kunngjort etter § 18, skal likevel alltid begrenses i samsvar med § 40 tredje ledd.

Foreldelsesfristen for krav etter denne bestemmelsen begynner ikke å løpe før designen er registrert.

§ 43 Grunnlag for frifinnelse i sivile saker

I sivile saker om designinnngrep kan det bare bygges på at registreringen er ugyldig eller kan kreves overført etter bestemmelsene i kapittel 5, hvis det først er avsagt rettskraftig dom for ugyldighet eller overføring, eller hvis Patentstyret har truffet endelig avgjørelse om oppheving eller overføring.

§ 44 Straff for designinnngrep

Den som forsettlig utnytter en design i strid med loven her, eller som medvirker til dette, straffes med bøter eller med fengsel inntil tre måneder.

Offentlig påtale finner bare sted hvis den fornærmede ber om det.

§ 45 Straff og erstatning ved brudd på opplysningsplikten etter § 22

Den som forsettlig eller uaktsomt har brutt opplysningsplikten etter § 22, straffes med bøter og skal i den grad det finnes rimelig erstatte skaden som måtte ha oppstått.

Offentlig påtale finner bare sted hvis den fornærmede ber om det.

Kapittel 8 Rettergangsbestemmelser

§ 46 Tvungent verneting

Følgende søksmål må reises ved Oslo tingrett:

1. Søksmål om retten til en design som er søkt registrert etter loven her, jf. § 30.
2. Søksmål om prøving av avgjørelse truffet i Patentstyrets annen avdeling som omtalt i § 39.
3. Søksmål om ugyldighet eller om overføring av en registrering, jf. §§ 25 og 30.

Oslo tingrett er verneting for søkere og designhaver som ikke har bopel i Norge.

§ 47 Melding om søksmål

Den som reiser søksmål om ugyldighet eller om overføring av en registrering, skal samtidig gi melding om det til Patentstyret samt i rekommandert brev gi melding til enhver lisenshaver som er innført i designregistret med adresse. En lisenshaver som reiser søksmål om designinnngrep, skal på tilsvarende måte gi melding om dette til den som er innført i designregistret som designhaver, hvis adressen er angitt i registret.

Dokumenterer saksøkeren ikke at de nødvendige meldingene er gitt, kan retten sette en frist for å gi meldingene. Oversittes fristen skal saken avvises.

§ 48 *Oversendelse av dommer*

Retten skal sende Patentstyret utskrift av dommer i tvistemål etter loven her.

Kapittel 9 Forskjellige bestemmelser

§ 49 *Fullmektig*

Søker som ikke har bopel i Norge, skal ha en fullmektig bosatt her til å representere seg i alt som angår søknaden. Under behandlingen av sak om administrativ overprøving av en registrering gjelder forrige punktum tilsvarende for designhaveren.

Designhaver som ikke har bopel i Norge, skal ha en fullmektig bosatt her som kan motta meldinger fra Patentstyret og forkynnelser og andre prosessuelle meldinger på dennes vegne. Fullmektigens navn og adresse skal innføres i designregistret.

Har designhaveren ikke slik fullmektig, kan forkynnelser skje med rekommandert brev til designhaveren under den adressen som er innført i designregistret. I så fall gjelder domstolloven § 178.

Hvis fullstendig adresse ikke er innført i registret, kan forkynnelsen når sak reises, og ellers når retten finner grunn til det, skje ved at dokumentet eller et utdrag rykkes inn i Norsk lysingsblad og den tidende Patentstyret utgir, med opplysning om at dokumentet kan hentes på rettens kontor. Domstolloven § 181 fjerde ledd gjelder i så fall, likevel slik at tiden for innrykking i den tidende Patentstyret utgir, trer i stedet for oppslagstidspunktet på rettsstedet.

Kongen kan ved forskrift gjøre unntak fra plikten til å ha fullmektig etter paragrafen her.

§ 50 *Oppreisning*

Den som overfor Patentstyret har oversittet en frist fastsatt i eller i medhold av bestemmelsene i kapittel 2, 4 eller 6, og som følge av dette har lidt retts- tap, skal når denne krever det, gis oppreisning hvis det godtgjøres at vedkommende selv og eventuelt fullmektigen har vist den aktsomhet som med rimelighet kan forventes. Kravet må være innlevert skriftlig til Patentstyret innen to måneder etter at hindringen som førte til fristoversittelsen opphørte, og senest fire måneder etter fristens utløp. Innen samme frist skal den unnlatte handlingen være foretatt. Det skal betales fastsatt avgift.

Første ledd gjelder ikke frister etter § 16 om prioritet. Det kan heller ikke gis oppreisning mot oversittelse av fristen i § 37 for å klage på avgjørelser som nevnt i § 36 annet ledd.

§ 51 *Om designregistret mv.*

Patentstyret fører designregistret og utgir en tidende der registreringer mv. kunngjøres.

Enhver har rett til å få se designregistret og få be- kreftet utskrift av det. For utskrifter skal det betales fastsatt avgift.

For kopier av dokumenter som er offentlige etter loven her, skal det betales fastsatt avgift.

§ 52 *Forskrifter til loven (avgifter mv.)*

Kongen kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser til utfylling og gjennomføring av loven her. Kongen kan blant annet gi bestemmelser om

1. omfanget av Patentstyrets undersøkelse av søknader,
2. internasjonale søknader og registreringer,
3. lengden på frister etter loven,
4. deling og sammenslåing av søknader og registreringer,
5. føring av og innsyn i designregistret, og
6. avgiftssatser og avgiftsbetaling. Kongen kan herunder fastsette avgifter for deling og sammenslåing av søknader og registreringer.

§ 53 *Lisens*

En designhaver kan gi en annen rett til å utnytte designen (lisens). Lisenshaveren kan ikke overdra retten videre, med mindre avtalen med designhaveren gir rett til dette.

Inngår lisensen i en virksomhet, kan den overdras sammen med virksomheten om ikke annet er avtalt. Den som overdrar virksomheten, er fortsatt ansvarlig for at lisensavtalen oppfylles.

En lisens skal innføres i designregistret og kunngjøres hvis en av partene ber om det. Det samme gjelder hvis en registrert lisens er overdratt eller opphørt.

§ 54 *Rettsvirkningen mv. av innføringer i designregistret*

Søksmål som gjelder en designregistrering, kan alltid reises mot den som står som innehaver i designregistret, og meldinger som Patentstyret skal gi designhaveren, kan alltid sendes til denne.

Er en designrett overdratt til en annen, skal dette innføres i designregistret og kunngjøres hvis en av partene ber om det. Hvis enkelte av designene i en samregistrering etter § 15 er overdratt, kan overdragelsen bare innføres i designregistret og kunngjøres hvis designhaveren krever deling av registreringen. For slik deling skal det betales fastsatt avgift.

Utlegg i designretten skal innføres i designregistret og kunngjøres etter melding fra namsmyndighetene.

Er en designregistrering overdratt frivillig til flere, går den yngre retten i kollisjonstilfelle foran den eldre hvis den blir innmeldt for innføring i designregistret først, forutsatt at rettighetshaveren var i god tro ved innmeldingen. Det samme gjelder ved kollisjon mellom lisenser.

Kapittel 10 Internasjonal designregistrering

§ 55 Definisjoner

Med en internasjonal designregistrering forstås en registrering av design som er foretatt av Det internasjonale byrået ved Verdensorganisasjonen for immateriell eiendomsrett (WIPO) på grunnlag av Genèveavtalen 2. juli 1999 til Haagoverenskomsten 6. november 1925 om internasjonal registrering av design.

Patentstyret er registreringsmyndighet i Norge i saker om internasjonal designregistrering.

§ 56 Søknad om internasjonal designregistrering

Den som er norsk statsborger eller er bosatt eller driver virksomhet i Norge, kan søke om internasjonal registrering av design ved å innlevere søknad om det til Patentstyret eller Det internasjonale byrået.

Søknaden skal oppfylle de kravene som er fastsatt i Genèveavtalen.

Når en søknad om internasjonal designregistrering er innlevert til Patentstyret, skal Patentstyret oversende søknaden til Det internasjonale byrået innen fristen som er fastsatt ved forskrift. For slik oversendelse skal det betales fastsatt avgift.

§ 57 Krav om at en internasjonal designregistrering skal ha virkning i Norge

Når Patentstyret får melding fra Det internasjonale byrået med krav fra innehaveren om at en internasjonal registrering skal ha virkning i Norge, skal Patentstyret undersøke om registreringen gjelder en design som nevnt i § 2 nr. 1, og om vilkårene i § 7 første ledd er oppfylt.

Er vilkårene ikke oppfylt, skal Patentstyret helt eller delvis avslå å gi den internasjonale registreringen virkning i Norge. Avslag må meldes til Det internasjonale byrået innen fristen som er fastsatt ved forskrift.

Ved avslag kan innehaveren av den internasjonale registreringen på de vilkårene som er fastsatt ved forskrift, kreve at Patentstyrets første avdeling foretar en fornyet vurdering av spørsmålet om den internasjonale registreringen skal ha virkning i Norge.

Er vilkårene oppfylt, skal Patentstyret innføre den internasjonale registreringen i designregistret og kunngjøre at den har virkning i Norge.

For Patentstyrets behandling av krav om at en internasjonal registrering skal ha virkning i Norge, gjelder §§ 19 og 50 tilsvarende. Hvis den internasjonale designhaveren har påberopt prioritet, gjelder § 16.

§ 58 Virkningene av en internasjonal designregistrering

En innføring i designregistret om at en internasjonal registrering har virkning i Norge, har samme virkning som om designen var registrert her i landet. Innføringen har virkning fra den dagen registreringen ved Det internasjonale byrået anses for å ha skjedd.

Frem til den internasjonale registreringen er innført i designregistret og kunngjort etter § 57 fjerde ledd, har registreringen samme virkning som en søknad om designregistrering i Norge. Utnytter noen designen uten samtykke fra den internasjonale designhaveren, og skjer utnyttelsen etter at den internasjonale registreringen er kunngjort av Det internasjonale byrået, gjelder §§ 40 og 41 tilsvarende hvis registreringen senere blir innført i designregistret. Vederlag og erstatning for utnyttelse før innføringen er kunngjort etter § 57 fjerde ledd, skal likevel alltid begrenses i samsvar med § 40 tredje ledd. Foreldelsesfristen for krav etter dette leddet begynner ikke å løpe før registreringen er innført i designregistret.

Innføringen kan fornyes etter bestemmelsene i Genèveavtalen. Når Patentstyret får melding fra Det internasjonale byrået om fornyelse av en internasjonal registrering, skal dette innføres i designregistret og kunngjøres.

En innføring i designregistret om at en internasjonal registrering har virkning i Norge, kan oppheves, kjennes ugyldig, overføres eller slettes etter bestemmelsene i kapittel 5. Oppheving etter § 33 må skje innen fristen som er fastsatt ved forskrift.

§ 59 Virkningen av at en internasjonal designregistrering opphører

Hvis en internasjonal registrering helt eller delvis opphører å gjelde, opphører samtidig dens virkning i Norge i samme utstrekning. Dette skal innføres i designregistret og kunngjøres.

Kapittel 11 Sluttbestemmelser

§ 60 Oppheving av mønsterloven og terminologiske endringer i andre lover

Lov 29. mai 1970 nr. 33 om mønster oppheves.

Ordet «mønster» erstattes med ordet «design» i enkel eller sammenstilt form i følgende lovbestemmelser:

1. Lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål § 273 nr. 5.
2. Lov 15. desember 1950 nr. 4 om fiendegods § 2 første ledd bokstav e.
3. Lov 3. mars 1961 nr. 4 om varemerker § 14 første ledd nr. 5.
4. Lov 12. mai 1961 nr. 2 om opphavsrett til åndsverk mv. § 10 første ledd.

5. Lov 8. februar 1980 nr. 2 om pant § 3-4 annet ledd bokstav b og § 5-9 første punktum.

I lov 11. juni 1993 nr. 65 om konkurranse i ervervsvirksomhet § 3-7 skal ordet «mønster» erstattes med «en registrert design».

§ 61 Andre lovendringer

1. I lov 2. juli 1910 nr. 7 om Styret for det industrielle Retsvern skal § 5 første ledd lyde:

Annen avdelings avgjørelse treffes av et utvalg på tre medlemmer, om ikke avdelingens formann eller varaformann har bestemt at saken skal behandles av et utvalg på fem medlemmer. Avgjørelse om at klagen ikke tas opp til behandling, kan treffes av formannen eller varaformannen alene, hvis denne finner avgjørelsen utvilsom.

2. I lov 3. mars 1961 nr. 4 om varemerker gjøres følgende endringer:

§ 17 første ledd tredje punktum og nytt fjerde punktum skal lyde:

For øvrig skal søknaden tilfredsstille de krav som er fastsatt i forskrift. *Det skal betales fastsatt avgift.*

§ 19 tredje ledd skal lyde:

Unnlater søkeren innen fristens utløp å uttale seg eller rette mangelen, skal søknaden henlegges. Behandlingen av søknaden gjenopptas dersom søkeren innen to måneder etter utløpet av fristen uttaler seg eller retter mangelen. *Det skal betales fastsatt avgift.* Gjenopptagelse gis bare én gang under behandlingen av søknaden.

§ 22 a første ledd annet punktum skal lyde:

Det skal betales fastsatt avgift.

§ 23 a annet ledd skal lyde:

Begjæring om fornyelse inngis skriftlig til Patentstyret tidligst ett år før og senest seks måneder etter registreringsperiodens utløp. *Det skal betales fastsatt avgift.* Bli begjæringen inngitt etter utløpet av registreringsperioden, må det dessuten betales en tilleggsavgift.

§ 33 første ledd skal lyde:

Overdragelse av et registrert varemerke skal etter krav fra den nye innehaveren anmerkes i varemerke-registeret og kunngjøres. §§ 28 og 31 får tilsvarende anvendelse.

§ 34 tredje ledd første punktum skal lyde:

Både merkehaveren og lisenshaveren kan kreve at en lisens for et registrert *varemerke blir* anmerket i varemerkeregisteret og kunngjort.

§ 47 annet punktum og nytt tredje punktum skal lyde:

For øvrig skal søknaden tilfredsstille de krav som er fastsatt i forskrift. *Det skal betales fastsatt avgift.*

§ 50 tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsene i §§ 19 og 60 gjelder tilsvarende.

§ 60 første ledd tredje punktum og nytt fjerde punktum skal lyde:

Innen samme tid skal den unnlatte handling være foretatt. *Det skal betales fastsatt avgift.*

§ 61 skal lyde:

Enhver har rett til å få se varemerkeregisteret og få bekreftet utskrift av det, eller kopi av varemerkesøknad med bilag som er tilgjengelig for enhver i henhold til § 17 a. *For slike utskrifter og kopier skal det betales fastsatt avgift.*

3. I lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter gjøres følgende endringer:

§ 8 fjerde ledd skal lyde:

I søknaden skal oppfinnerens navn angis. Søkes patent av en annen enn oppfinneren, skal *søknaden inneholde en erklæring fra søkeren om at vedkommende har rett til oppfinnelsen. Hvis Patentstyret finner grunn til å tvile på at søkeren har rett til oppfinnelsen, kan retten kreves dokumentert.*

§ 15 tredje ledd skal lyde:

Behandlingen av søknaden gjenopptas likevel hvis søkeren innen fire måneder fra utløpet av den nevnte frist innkommer med uttalelsen eller foretar handling for *rettelse. Det skal betales fastsatt avgift.*

§ 27 første ledd annet punktum skal lyde:

Det skal betales fastsatt avgift.

§ 31 første ledd annet punktum skal lyde:

Søkeren skal betale fastsatt avgift til Patentstyret.

§ 72 første ledd tredje punktum og nytt fjerde punktum skal lyde:

Innen samme tid skal den unnlatte handling være foretatt. *Det skal betales fastsatt avgift.*

4. I lov 17. april 1970 nr. 21 om retten til oppfinnelser som er gjort av arbeidstakere skal § 2 lyde:

Med de begrensninger som følger av bestemmelsene i § 7 første ledd, § 9 og § 10, kommer loven bare til anvendelse når annet ikke er eller må anses avtalt.

§ 62 Ikraftsettings- og overgangsbestemmelser

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Designloven gjelder også for design som er registrert eller søkt registrert før loven trådte i kraft, med de unntakene som følger av paragrafen her.

For søknader som er innlevert før loven trådte i kraft, gjelder de tidligere bestemmelsene om innhol-

det i søknader, saksbehandling, innsyn, klage og domstolprøving av klageavgjørelser.

Bestemmelsene i §§ 4 og 8 gjelder ikke for design som er registrert eller søkt registrert før loven trådte i kraft. Overprøving for Patentstyret eller domstolene av en registrering som er gjort på grunnlag av de tidligere bestemmelsene, skjer på grunnlag av disse bestemmelsene.

Hvis noen før loven trådte i kraft utnyttet en design på en måte som ikke krevde samtykke fra designhaveren etter de tidligere bestemmelsene, men som krever slikt samtykke etter loven her, kan vedkommende fortsette utnyttelsen uten hinder av de nye bestemmelsene. Samme rett har den som hadde gjort vesentlige forberedelser til å utnytte designen.

Oslo, i justiskomiteen, den 23. januar 2003

Trond Helleland

leder

Carsten Dybevig

ordfører

Jan Arild Ellingsen

sekretær

Vedlegg

Brev fra Justis- og politidepartementet v/statsråden til justiskomiteen, datert 15. januar 2003

Vedrørende forslag til lov om design

Det vises til brev 9. januar 2003, der Stortingets justiskomiteé reiser enkelte spørsmål vedrørende Ot.prp. nr. 2 (2002-2003) Om lov om beskyttelse av design (designloven).

1. Reglene om fullmektig

Justiskomiteen ønsker Justisdepartementets begrunnelse for hvorfor en fullmektig må være bosatt i Norge, jf. lovforslaget § 49. Videre bes det om en vurdering av om en slik bestemmelse kan være i strid med EØS-avtalen.

Regler som pålegger søkere og rettighetshavere å ha en fullmektig bosatt i Norge, finnes på alle områder innenfor lovgivningen om industrielt rettsvern, se lov 3. mars 1961 nr. 4 om varemerker § 31, lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter §§ 12 og 67, lov 29. mai 1970 nr. 33 om mønster §§ 12 og 45 og lov 12. mars 1993 nr. 32 om planteforedlerrett § 27. I patentlovens forarbeider (Nordisk utredningsserie 1963:3 på side 195) begrunnes fullmektigplikten slik:

"Begrunnelsen for fullmektigplikten for utenlandsboende patentsøkere og patenthavere har for dansk og norsk retts vedkommende dels vært prosessrettslige hensyn - man skulle sikre at patentsøkeren, resp. patenthaveren, i saker vedr. patentsøknaden og patentet har et verneting innen landets grenser. For øvrig er begrunnelsen for samtlige nordiske lands vedkommende å søke i rent praktiske hensyn, som særlig på søknadsstadiet har spilt sin vesentligste rolle. De ofte omfattende forhandlinger som finner sted mellom patentsøker og patentmyndighet må antas å ville bli betydelig hemmet og vanskeliggjort hvis nevnte myndighet skulle måtte stå i direkte kontakt med søkere som bor utenfor landets grenser og som derfor i alminnelighet vil være uten kjennskap til forholdene her og har liten eller intet kjennskap til språket her. Gjennom fullmektigplikten vil man videre sikre en lettere adgang til å foreta forkynnelser og andre rettslige meddelelser overfor søkeren og patenthaveren. Ennvidere skulle det for den berørte almenhet bety en lettelse til enhver tid å kunne komme i kontakt med en person her i landet som er berettiget til på søkerens eller patenthaverens vegne å drøfte inngreps-, lisensspørsmål, m.v."

Fullmektigplikten er altså begrunnet i prosessrettslige og praktiske hensyn.

Eruopa-Kommisjonen har overfor de nordiske medlemslandene gitt uttrykk for at kravet om fullmektig bosatt i eget land er i strid med EF-traktatens regler om fri bevegelighet for tjenester og etableringer, som også er en del av EØS-avtalen. Blant annet på denne bakgrunn ble det i Patentstyrets høringsno-

tat om designlov foreslått at reglene om nasjonal fullmektig ble erstattet med regler om fullmektig bosatt innenfor EØS (utkastet § 46).

NOU 2001:8 Lov om varekjennetegn med motiver fra Varemerkeutredningen II inneholder forslag til oppheving av reglene om fullmektigplikt på varemerkeområdet (utkastet § 37). Det er også her vist til EØS-avtalens regler. I denne utredningen er reglene foreslått erstattet med en plikt til å ha en adresse i Norge som Patentstyret kan sende meldinger og annen korrespondanse til. Reglene er altså ikke utformet på samme måte som i Patentstyrets høringsnotat om designlov. Under høringen av NOU 2001:8 møtte endringsforslaget motstand fra enkelte hold. Norske Patentingeniørers Forening anførte at det foreslå en "plikt til å ha nasjonal fullmektig i de aller fleste land, også innenfor EU". Å sløyfe fullmektigplikten i Norge ville ifølge foreningen innebære at "Norge tar hensyn til en ennå ikke avklart mulighet for at krav om nasjonal fullmektig er i strid med EØS-avtalen, samtidig som EU og en rekke land i EU ikke har tatt tilsvarende skritt". NHO etterlyste en vurdering av hva forslaget ville innebære av merarbeid for Patentstyret. Organisasjonen mente at det ville være "uheldig om forslaget innebærer betydelig merarbeid, på bekostning av Patentstyrets øvrige oppgaver".

Justisdepartementet mener det er viktig for både brukerne og Patentstyret at reglene om korrespondanse med Patentstyret er utformet på samme måte i alle lovene om industrielt rettsvern. Det er også ønskelig å opprettholde nordisk rettsenhet i størst mulig grad. Reglene må dessuten utformes slik at en er trygg på at de vil fungere godt i praksis. Departementet vil derfor foreta en samlet gjennomgåelse av reglene om fullmektig innenfor lovgivningen om industrielt rettsvern og herunder vurdere de EØS-rettslige problemstillingene nærmere. Et eventuelt endringsforslag vil bli sendt på høring.

Inntil videre mener departementet at det er mest hensiktsmessig å beholde de eksisterende reglene om fullmektig på designområdet, som tilsvarer reglene på andre områder innenfor industrielt rettsvern. I Ot.prp. nr. 2 (2002-2003) er det uttalt at "[d]epartementet vurderer å foreslå endringer i fullmektigreglene i alle lovene om industrielt rettsvern og vil eventuelt fremme et eget lovforslag om dette", se proposisjonen s. 98.

2. Beskyttelsestid for reservedeler

2.1 Justiskomiteen reiser spørsmål om Justisdepartementet har foretatt noen beregninger av de øko-

nomiske konsekvensene som følger av at beskyttelsestiden for reservedeler settes til femten år sammenliknet med for eksempel 3-5 år. Komiteen ønsker også departementets vurderinger av hvilken betydning beskyttelsestidens lengde har for forbrukerne. Endelig ønsker komiteen en redegjørelse for hvorfor beskyttelsestiden ikke kan settes til 3-5 år.

2.2 Spørsmålet om beskyttelsestiden for reservedeler er drøftet i kapittel 7 i Ot.prp. nr. 2 (2002-2003), primært med sikte på reservedeler for biler. I kapittel 7.4.5 konkluderes det med at det i dagens norske marked neppe kan påvises noen sammenheng mellom designbeskyttelse og det alminnelige prisnivået på bilreservedeler.

Etter departementets oppfatning har beskyttelsestiden for bilreservedeler derfor ingen vesentlig betydning for forbrukerne. Problemstillingen har også blitt grundig vurdert i de andre nordiske landene, som har kommet til samme konklusjon for så vidt gjelder sine nasjonale markeder. Det vises bl.a. til den svenske utredningen i SOU 2001:68 Förslag til formskyddslag - Slutbetänkande av Mönsterutredningen (se utredningen kapittel 9).

Hovedgrunnlaget for konklusjonen i proposisjonen om designlov er at antallet designregistreringer knyttet til bilreservedeler er meget lavt. De senere årene har det i gjennomsnitt blitt registrert om lag seks slike produkter årlig. Totalt innleveres det nesten 1 000 designskøknader i året til Patentstyret. Det er vanskelig å tenke seg at et så lavt antall designregistreringer kan ha noen vesentlig betydning for den samlede prisfastsettelsen på det norske reservemarkedet. Antallet skøknader er beskjedent også i de andre nordiske landene.

Det finnes ofte billige ikke-originale bildeler på markedet som likevel ikke blir brukt ved reparasjoner. Dette ble også påpekt av Finansnæringsens Hovedorganisasjon og Norges Automobil-Forbund under høringen. Når det finnes tilnærmet identiske ikke-originale deler på markedet, vil originaldelen normalt ikke være designbeskyttet. Dette skyldes at designbeskyttelse gir enerett til å produsere deler med den aktuelle designen, slik at originaldelen normalt vil være alene på markedet. Når originale deler blir foretrukket fremfor lovlig fremstilte kopier til tross for den høye prisen, kan det derfor ikke skyldes designbeskyttelse. Forklaringen på dette - og på prisforskjellene - må søkes i andre forhold som f.eks. kvalitetsforskjeller, renommé, avtaler mellom produsenter og verksteder om bruk av originaldeler, garantier som forutsetter bruk av originaldeler ved reparasjon og forskjeller i produksjons- og lagringskostnader, se nærmere proposisjonen om designlov s. 35-36.

Noen undersøkelser som kan gi grunnlag for å tallfeste den økonomiske betydningen av design-

beskyttelse på reservedelsområdet, er ikke foretatt i de nordiske landene.

Kommisjonen arbeider med relativt omfattende analyse av designbeskyttelsens betydning for det europeiske reservedelsmarkedet, bl.a. basert på spørreundersøkelser hos aktørene innenfor bilbransjen. Det ville da vært lite hensiktsmessig å gjennomføre liknende analyser i de nordiske landene.

Det er dessuten vanskelig å gjøre mer konkrete beregninger av beskyttelsestidens økonomiske konsekvenser for reservedelsmarkedet, f.eks. ved å sammenlikne prisnivået på beskyttede og ubeskyttede deler på markedet, fordi designbeskyttelsen er til hinder for å produsere slike deler. Som oftest finnes det derfor ingen identiske produkter som kan danne grunnlag for sammenlikninger når det gjelder pris og kvalitet mv.

2.3 Bakgrunnen for at departementet ikke har foreslått å redusere beskyttelsestiden til for eksempel 3-5 år, er for det første at det ikke synes å være behov for en slik lovendring i Norge på det nåværende tidspunkt. (Her kan det være variasjoner mellom ulike europeiske land.) Basert på sin analyse av reservedelsmarkedet vil Kommisjonen dessuten trolig legge frem et forslag til harmoniserte direktivbestemmelser om reservedelsbeskyttelse senest høsten 2005, jf. mønsterdirektivet artikkel 18. Etter departementets oppfatning er det ikke ønskelig å forskuttere utfallet av denne prosessen. Hvis direktivet blir endret, kan det uansett bli nødvendig med en lovendring om noen få år. Hyppige lovendringer kan være uheldig for næringslivet. En reduksjon av beskyttelsestiden for reservedeler av hensyn til prisene på bildeler vil dessuten kunne ramme andre sektorer enn bilbransjen.

Departementet legger også vekt på hensynet til nordisk rettsenhet. En bestemmelse om femten års beskyttelse er foreslått eller vedtatt i alle de andre nordiske landene. En kortere beskyttelsestid i Norge kan virke konkurransevridende.

Lovforslaget i proposisjonen om designlov vil uansett innebære innskrenkninger i adgangen til å designbeskytte reservedeler i forhold til dagens mønsterlov. Det vil bli et vilkår for beskyttelse at reservedelen er synlig under normal bruk av hovedproduktet. Beskyttelsen vil ikke omfatte de delene av produktet som er nødvendige for sammenføring med hovedproduktet, f.eks. festeanordninger for karosserideler. Etter departementets oppfatning bør disse innskrenkningene være tilstrekkelige i første omgang, slik at beskyttelsestiden på femten år foreløpig bør beholdes. Dette gjelder særlig fordi en ytterligere innskrenkning vil måtte bygge på et faglig usikkert grunnlag.

Det vises ellers til vurderingene i proposisjonen kapittel 7, se særlig kapittel 7.4.4 og 7.4.5.